

Mingxin Han
Qiusi Mou
Yi Cai

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkkaus
Opinnäytetyö, 2022

NIVELREUMAAN LIITTYVÄ SANASTOTYÖ

SUOMI-KIINA (MANDARIINKIINA)-SANASTO

TIIVISTELMÄ

Mingxin Han, Qiusi Mou & Yi Cai
Nivelreumaan liittyvä sanastotyö suomi–kiina (mandariinikiina)-sanasto
56 sivua ja 2 liitettä
Kevät 2022
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan AMK-tutkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkaus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia nivelreumaan liittyvä suomi–kiina-sanasto. Opinnäytetyö koostuu raportista ja sanastosta. Raportin tietoperustassa esitellään nivelreumaan liittyviä tietoja sekä länsimaisen lääketieteen että perinteisen kiinalaisen lääketieteen kautta. Lisäksi käsitellään sanastotyön tekemiseen liittyviä keskeisiä teorioita, käännösteorioita ja käänösstrategioita sekä kuvaillaan sanaston laatimisprosessia.

Opinnäytetyön työelämäyhteistyökumppanina on Moniheli ry:n Terkku-hanke (2020–2022), jonka tavoitteena on kehittää kulttuurisensitiivisiä jalkautuvan työn malleja tarttumattomien sairauksien ehkäisemiseksi Suomeen muuttaneiden parissa. Tämän kehittämispainotteisen opinnäytetyön tuloksena syntyi nivelreumaan liittyvä sanasto. Sen termit valittiin aiheeseen liittyvästä lääketieteen kirjallisuudesta ja samalla ne ovat tulkkaustilanteissa tarvittavia keskeisimpiä sanoja. Suomenkieliset määritelmät tarkastettiin luotettavista lähteistä, joita ovat Duodecimin lääketieteen sanakirja, Reumaliiton verkkosivut ja Tieteen termipankki sekä muu alaan liittyvä kirjallisuus. Kiinankielisten vastineiden etsimisessä käytettiin sanakirjoja työkaluina ja verrattiin samalla sekä suomen että kiinan kielen termien määritelmiä ja termeihin liittyviä materiaaleja. Termeille, joille ei löytynyt suoria vastineita tai joiden käsitteitä ei ole tällä hetkellä vielä olemassa kiinan kielessä, luotiin vastine sanastotyön menetelmien ja käänösstrategioiden avulla. Vastineiden täsmällisyyden varmistamiseksi käytettiin luotettavia lääketieteellisiä lähteitä sekä konsultoitiin kiinan kieltä osaavaa lääketieteen asiantuntijaa.

Sanastoon sisältyy 70 termiä. Sanasto on opinnäytetyön raporttiosan liitteenä kahtena taulukkona. Ensimmäisessä on suomenkieliset termit, niiden määritelmät sekä kiinankieliset vastineet sisällön luokittelun mukaan. Toisessa on pelkästään samat suomenkieliset termit ja niiden kiinankieliset vastineet aakkosjärjestyksessä, mikä helpottaa tulkin sanaston käyttöä tulkkaustilanteessa.

Sanastotyön tavoitteena on auttaa tulkkia ja tulkkiopiskelijoita nivelreumaan liittyvissä tulkkaustöissä laadukkaasti tulkkauksen saavuttamiseksi. Opinnäytetyötä voidaan hyödyntää myös materiaalina hankkeen järjestämissä tapahtumissa ja monikulttuurisissa tilanteissa.

Asiasanat: asioimistulkkaus, nivelreuma, sanastotyö, suomi–kiina-sanasto

ABSTRACT

Mingxin Han, Qiusi Mou and Yi Cai

Finnish – Chinese glossary of rheumatoid arthritis (Finnish–Mandarin) glossary

56 p., 2 appendices

Spring 2022

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree in Humanities, Community Interpreting

Community Interpreter (FI)

The objective of this thesis was to produce a rheumatoid arthritis related Finnish–Chinese glossary. The thesis consists of one report and two glossary appendices. The theoretical section presents possible causes, symptoms, diagnosis, and medical treatments of rheumatoid arthritis from the western medical perspective. Chinese traditional medical perspective is also introduced in the thesis. Secondly essential concepts of terminology and translation are explained. Finally, the glossary work process is described in the report.

The thesis cooperated with Terkku project (2020–2022), which is arranged by Moniheli. The aim of the project was to develop a culturally sensitive working model to prevent non-communicable diseases among Finnish immigrants. The product of this development-oriented thesis is the glossary of rheumatoid arthritis related terms. Appropriate interpreting situations and medical grounds were taken into consideration when choosing Finnish terms. Finnish definitions were collected mainly from the medical dictionary Duodecim, the website of Reumaliitto and Tieteen termipankki. While looking for Chinese equivalents, dictionaries, as well as Finnish and Chinese materials have been used critically. When there was no Chinese equivalent, or no such concept in China to a certain Finnish term, Chinese equivalents have been created according to translation theories and strategies. All the Chinese medical equivalents were verified using Chinese medical books and academic articles.

The first glossary appendix includes 70 Finnish terms, their Finnish definitions and Chinese equivalents. The second appendix contains only Finnish terms and Chinese equivalents, in alphabetical order, so that the interpreter can use it conveniently on interpretation occasions.

This thesis aims to aid interpreters for rheumatoid arthritis related interpreting preparation and performance. Through the Terkku project, the glossary can also be used as a resource to help Chinese immigrants to understand rheumatoid arthritis related medical terms.

Keywords: community interpretation, Finnish–Chinese glossary, glossary work rheumatoid arthritis

摘要

韩铭歆，牟秋思 & 蔡奕

类风湿关节炎术语工作，芬兰语-中文（汉语普通话）术语表

56 页，2 个附件

2022 年春

迪亚科尼亚应用科学大学

人文学科学士

口译员（应用科学大学），事务性口译专业

本论文的目的在于编写有关类风湿关节炎的芬兰语-中文术语表。论文由报告和术语表两部分组成。报告的理论部分介绍了类风湿关节炎在芬兰和中国两国的发病率，其诱因、症状、诊断和治疗等，并且还从中医的角度介绍了类风湿关节炎的病因和治疗。此外，报告还阐述了术语工作所涉及的核心概念，翻译理论和策略。最后介绍了术语表的编写过程。

本论文的合作伙伴是 Moniheli 机构的 Terkku 项目（2020–2022）。该项目旨在推动具有文化敏感性的外展服务模式，预防芬兰移民患上非传染性疾病。论文的成果是类风湿关节炎相关的术语表。术语表中，芬兰术语均选自类风湿关节炎的医学资料，在选择的同时也考虑到了其在口译场合出现的可能性。芬兰语定义的出处分别来自 Duodecim 的医学词典、风湿协会官方网站、芬兰的术语库以及相关的专业书籍和文献资料。在中文对应词的寻找过程中，通过查阅词典以及仔细对比中芬两门语言的术语定义和术语相关资料来确认对应词，其准确性则凭借中文医学书籍和文献进行校对。针对那些无法找到其现成中文对应词的芬兰术语，或者目前中文里尚无该芬兰术语的概念，则通过合理运用术语理论、翻译理论和翻译策略的方法，创造对应的中文词汇。术语表中的术语翻译已获得在芬华人医学专业人士的认可。

论文所附的术语表为表格形式，共收录 70 个芬兰术语（不包括同义词）。术语表共设二份，第一份由芬兰语术语、芬兰语定义及其中文对应词组成，按照术语内容进行分组归类，第二份仅收录芬兰术语及其中文对应词，并按芬兰字母顺序排序，其目的在于帮助口译员在口译现场更方便、快捷地找到所需的芬兰术语。

编写本术语表的目的是帮助口译员及口译专业学生更好地准备类风湿关节炎主题的口译工作，提高其在口译现场的工作质量。此外，在 Terkku 项目中，该术语表亦可作为资料，帮助母语为中文的移民了解和理解类风湿关节炎相关的医学术语。

关键词：芬中术语表、类风湿关节炎、事务性口译、术语工作

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2.	ASIOIMISTULKKAUS	8
2.1	Asioimistulkkaukseen liittyviä lainsäädäntöjä.....	8
2.2	Asioimistulkkkaus.....	9
2.3	Asioimistulkin ammattisäännöstö.....	10
3	NIVELREUMA.....	12
3.3	Nivelreuman sairastamiseen liittyviä tekijöitä.....	12
3.4	Nivelreuman oireita	14
3.4.1	Nivelten oireita.....	14
3.4.2	Nivelten ulkopuolisia oireita.....	16
3.5	Nivelreuman diagnoosi ja tutkimus.....	18
3.6	Nivelreuman hoito	19
3.7	Potilaan hyvinvointi	22
3.8	Potilaan tuki	22
4	PERINTEISEN KIINALAISEN LÄÄKETIETEEN NÄKÖKULMIA	25
5	SANASTOTYÖN KESKEISET KÄSITTEET	27
5.1	Tarkoite.....	28
5.2	Käsite ja käsitepiirteet	28
5.3	Määritelmä.....	29
5.4	Termi.....	30
5.5	Käsitejärjestelmä.....	30
5.5.1	Yläkäsite ja alakäsite.....	30
5.5.2	Hierarkkinen suhde	31
5.5.3	Koostumussuhteet.....	31
5.5.4	Funktiosuhde	32
6	KESKEISIA KÄÄNNÖSTEORIOITA JA KÄÄNNÖSSTRATEGIOITA.....	33
6.1	Keskeisiä käännösteorioita	33
6.2	Keskeisiä käännösstrategioita.....	34

7	SANASTOTYÖN PROSESSIN KUVAUS	36
7.1	Aiheen valinta ja rajaus	36
7.2	Termien kerääminen ja valinta	36
7.3	Termien määritelmä.....	37
7.4	Kiinankieliset vastineet ja lähteet	38
7.5	Käännöshaasteita ja ratkaisuja	39
7.6	Sanaston arviointi	45
8	POHDINTA.....	47
	LÄHTEET	51
	LIITE 1. Nivelreumaan liittyvä sanasto suomi–kiina määritelmiseen.....	57
	LIITE 2. Nivelreumaan liittyvä sanasto suomi–kiina	70

1 JOHDANTO

Kehittämispainotteinen opinnäytetyömme koostuu raportista ja kaksikielisestä suomi–kiina-sanastosta. Opinnäytetyön aiheena on nivelreumaan liittyvä sanastotyö. Kerromme opinnäytetyössämme muun muassa perustietoa nivelreuman sairastamiseen liittyvistä tekijöistä, oireista, nivelreuman diagnoosista ja hoidoista sekä potilaan Kansaneläkelaitoksesta (Kela) anottavista ja myönnettävistä tuista. Esittelemme nivelreumaa sekä länsimaisen lääketieteen että perinteisen kiinalaisen lääketieteen kautta. Valitsimme tämän aiheen, koska nivelreuma määritellään Suomessa kansantaudiksi, ja sitä sairastaa suomalaisista jopa noin 0,8 prosenttia (Pirilä & Puolakka, 2020). Kiinassa noin 0,36 prosenttia eli yli viisi miljoonaa ihmistä kärsii tästä sairaudesta (倪立青, 2021, s. 1, s. 3), mikä on nousut puheenaiheeksi myös siellä. Lisäksi Suomessa ei ole vielä sairauteen liittyvää kattavaa suomi–kiina-sanastoa.

Asioimistulkkeja tarvitaan monilla eri aloilla. Tulkkauksen tarve terveysalalla on lisääntynyt samassa vauhdissa maahanmuuttajien tulon kanssa (Vehmanen, 2017). Opinnäytetyömme tarkoituksena on tuottaa Terkku-hankkeelle nivelreumaan liittyvää aineistoa, ja työn tarkempana tavoitteena on samalla luoda nivelreumaan liittyvä kaksikielinen ydinsanasto tulkeille ja kääntäjille sekä avata nivelreumaa sairautena, jotta tulkki voi valmistautua paremmin tulkkaustoimeksiantoon. Tavoitteena on vakiinnuttaa nivelreumaan liittyviin tulkkauksiin suomi–kiinatyökieliparissa keskeiset käsitteet ja niiden kiinankieliset vastineet. Koko tulkkausala samoin kuin käänösala Suomessa hyötyvät tästä. Sanastosta löytyvät keskeisimpien termien suomenkieliset määritelmät, mikä auttaa tulkkia perehtymään alan keskeisiin käsitteisiin ja valmistautumaan nopeammin tulkkaustoimeksiantoon. Toisaalta myös nivelreumasta sairautena kiinnostuneet voivat saada kätevästi tietoa pähkinänkuoressa työstämme.

Opinnäytetyömme on tehty yhteistyössä Moniheli ry:n Terkku-hankkeen kanssa. Terkku-hankkeen (2020–2022) tavoitteena on kehittää kulttuurisensitiivisiä jal-

kautuvan työn malleja tarttumattomien sairauksien ehkäisemiseksi erityisesti Afrikasta ja Lähi-idästä Suomeen muuttaneiden parissa (Moniheli, i.a.). Tulevaisuudessa sanastotyötä voi hyödyntää myös esimerkiksi Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.

2. ASIOIMISTULKKAUS

Vuodesta 1990 alkaen ensimmäisen sukupolven Suomen maahanmuuttajien määrä on lisääntynyt jatkuvasti ja huomattavasti. Vuoteen 2021 mennessä, heitä oli jo yli 350 000. (Tilastokeskus, i.a.) Lisäksi nykypäivänä maailma kansainvälistyy, ja ulkomaalaiset käyvät Suomessa useammin kuin aiemmin, kuten liikeasian tai matkailun vuoksi. Näin ollen tulkkauspalveluja tarvitaan yhä enemmän ja enemmän myös Suomessa.

2.1 Asioimistulkkaukseen liittyviä lainsäädäntöjä

Suomessa on mahdollista saada tulkkauspalvelua omalla äidinkielellä viranomaisiin liittyvissä asioissa. Kyseinen oikeudellinen mahdollisuus liittyy Suomen perustuslain kuudenteen pykälään (L 731/1999), jonka mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, ketään ei saa asettaa eri asemaan kieleen liittyvän syyn perusteella ilman hyväksyttävää perustetta. Lisäksi oman kielen ja kulttuurin oikeutta koskevan 17. pykälän (L 731/1999) mukaan, ”kaikilla on oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muissa viranomaisasioissa omaa äidinkieltään, joko suomea tai ruotsia”, ja ”saamelaisilla alkuperäiskansana sekä romaneilla ja muilla ryhmillä on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan”. Kun viranomaisen käyttämä tai asian käsittelyn kieli on muu kuin oma äidinkieli, jokaisella on myös oikeus saada tulkkausta, mikäli henkilöllä on tällainen lakiin perustuva oikeus käyttää omaa kieltään. Täten viranomaisen on järjestettävä maksuton tulkkaus. Edellä mainittu oikeus perustuu kielilain (L 423/2003) 18. pykälään. Todettakoon, että maahanmuuttajille on erikseen määrätty lakiin perustuva oikeus saada myös tällaista palvelua. Kotoutumisen edistämisen lain (L 1386/2010) ensimmäisessä pykälässä mainitaan, että ”lain tarkoituksena on edistää ja tukea kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken”.

Terveysalalla on lakeja, jotka määrittelevät esimerkiksi sitä, että hoidossa ja kohtelussa on mahdollisuuksien mukaan huomioitava potilaiden äidinkieli, kulttuuri sekä yksilölliset tarpeet. Tämä perustuu lakiin potilaan asemasta ja oikeuksista (L 785/1992), tarkemmin sanottuna lain toisen luvun kolmanteen pykälään. Sen lisäksi lain (L 785/1992) viidennen pykälän mukaan ”terveydenhuollon ammattihenkilön on annettava selvitys siten, että potilas riittävästi ymmärtää sen sisällön. Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei osaa potilaan käyttämää kieltä taikka potilas ei aisti- tai puhevian vuoksi voi tulla ymmärretyksi, on mahdollisuuksien mukaan huolehdittava tulkitsemisesta”. Sosiaali- ja terveystieteissä on hyvä muistaa, että aina kun on mahdollista, tulkkina käytetään ammattitaitoisia tulkkia. Tulkki on vaitiolovelvollinen ja puolueeton ammattilainen, joka on paikalla varmistamassa, että kaikki saavat tulkausta ja tulevat yhdenvertaisesti kuulluiksi ja ymmärretyksi. (Rönnerberg, 2020, s. 16.)

2.2 Asioimistulkaus

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton (SKTL) mukaan ”asioimistulkaus on viranomaisen, yhteiskunnan virallisen instituution tai jonkin muun tahon ja yksilön tai pienehkön ryhmän välisen dialogin tulkausta.” Tyypillisin asioimistulkaus tapahtuu suomalaisen viranomaisen ja maahanmuuttajan välillä. Tätä tarvitaan muun muassa kasvatukseen ja opetuksen vanhempainillassa, neuvolassa, lääkärin tarkastuksessa tai tilanteissa, jotka ovat ihmisen elämässä ratkaisevia, kuten sairauden hoidossa tai turvapaikanpuhuttelussa. (Pouttu & Tenhonen-Lightfoot, 2020, s. 58.)

Asioimistulkaus esiintyy monilla eri aloilla, mutta eniten tulkausta käyttää terveysala. Lähes puolet tulkkausista tapahtuukin esimerkiksi sairaaloissa, neuvoloissa ja terveyskeskuksissa (Salo, 2007). Tärkeintä on, että kaikki osapuolet voivat ilmaista itseään luontevasti omalla äidinkielellään ja ymmärtävät varmasti toista osapuolta.

Tulkausmenetelmiä on useita, ja asioimistulkauksessa käytetään pääsääntöisesti konsekutiivi- eli peräkkäistulkausta. Tässä menetelmässä puhuja puhuu

puhejakson tai puheenvuoron, jonka jälkeen tulkki tulkkaa toiselle kielelle, esimerkiksi sairaanhoitajan ja potilaan dialogissa. Vaihtoehtona on myös simultaanitulkkaukset, joka on samanaikaista tulkkauksetta, kun puhuja puhuu. (Pouttu & Tenhonen-Lightfoot, 2020, s. 59.)

2.3 Asioimistulkin ammattisäännöstö

Asioimistulkilta vaaditaan kahden kielen sujuvuuden lisäksi myös kahden kulttuurin laajaa tuntemusta. Tosiasiassa asioimistulkin pitää noudattaa Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton laatimaa 12 kappaletta ammattisäännöstöä, joka pätee kaikkiin asioimistulkkeihin, ellei laista tai asetuksista yksittäistapauksessa toisin johdu (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, 2021, s. 1). Tämä suojaa tulkkia, toimeksiantajaa ja asiakasta. Säännöstön ensimmäisen kohdan mukaan tulkilla on salassapitovelvollisuus. Tämä koskee kaikkia toimeksiantoon ja sen osapuoliin liittyvää, suullista, kirjallista tai muulla tavoin välitettyä tietoa, jonka tulkki saa tietoonsa valmistautuessaan toimeksiantoon, toimeksiannon aikana tai sen jälkeen. Tulkki ei myöskään saa paljastaa mitään näistä tiedoista sivullisille eikä itsenäisesti tuoda toisesta osapuolesta saamaansa tietoa dialogin toisen osapuolen tietoon. ”Salassapito koskee myös asiakirjoja ja muuta aineistoa, joihin tulkilla on pääsy”. (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, 2021, s. 4.) Näin ollen esimerkiksi tulkki ei saa paljastaa potilaan tietoja ulkopuolisille.

”Tulkki ei käytä väärin mitään tulkkauksen yhteydessä tietoonsa tullutta”, minkä lisäksi ”tulkki ei aja tulkkauksilanteessa omaa taloudellista tai muuta etuaan eikä käytä mitään toimeksiannon yhteydessä tullutta omaksi tai muiden hyödyksi tai vahingoksi” (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, 2021, s. 4). Tulkki ei saa hyväksikäyttää lääkäriltä saatua tietoa, esimerkiksi jos omaisella on sama tilanne kuin potilaalla.

Tulkki ei ota toimeksiantoa vastaan, jos hän on esteellinen. Tulkin on varmistettava ennen tulkkauksilannetta, onko hänellä sukulaisuus-, tunne- tai riippuvaisuussuhdetta johonkin tulkattavan tilaisuuden osapuoleen. Mikäli vastaus on myönteinen, tulkki on esteellinen eli jäävi. Näin on esimerkiksi, kun potilas tai

lääkäri on sukulaissuhteessa tulkin kanssa. Jos tulkki on epävarma omasta esteellisyydestä, hän voi kysyä osapuolten mielipiteitä ja annettava esteellisyys näiden päätettäväksi. (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, 2021, s. 4–5.)

Tulkki on puolueeton viestinvälittäjä eikä anna tunteidensa, asenteidensa ja mielipiteidensä vaikuttaa työhönsä. Toisin sanoen tulkin henkilökohtainen näkemys ennen tulkkauksilannetta, sen aikana ja sen jälkeen ei saisi vaikuttaa tulkkauksen laatuun, eikä tulkki saa vastata itse kysymyksiin (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto, 2021, s. 6). Terveysalalla tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tulkki ei saa vastata potilaan puolesta lääkärin esittämiin kysymyksiin, vaan tulkki välittää kysymyksen. Tulkki ei myöskään saa ilmaista omaa näkemystään kummallekaan osapuolelle.

3 NIVELREUMA

Reumasairaudet ovat hyvin monimuotoisia, ja ne voidaan jakaa kolmeen ryhmään: tulehdukselliset reumasairaudet, esimerkiksi nivelreuma ja kihti; ei-tulehdukselliset reumasairaudet, kuten nivelrikko ja osteoporoosi sekä pehmytkudoksen reumasairaudet (Honkala & Äyräväinen, 2019). Tämä opinnäytetyö keskittyy vain nivelreumaan. Nivelreuma on systeeminen ja krooninen autoimmuunisairaus (Weman & Sokka-Isler, 2021, s. 1549). Jos henkilö on sairastanut aikaisemmin jotain autoimmuunisairautta, hänellä on isompi riski sairastaa toista autoimmuunisairautta (Eklund, 2012, s. 10).

Selvityksen mukaan nykyisin nivelreumaan sairastumisikä Suomessa on yleisesti 60–65-vuotiaana (Julkunen, 2019). Noin 0,8 prosenttia suomalaisista (Pirilä & Puolakka, 2020) eli noin 45 000 aikuista sairastuu nivelreumaan, ja suunnilleen 2 000 aikuista sairastuu siihen vuosittain (Reumaliitto, 2022). Kiinassa nivelreuman ilmaantuvuuden huippu on yleisimmin 30–50-vuotiaana, ja likimäärin 0,36 prosenttia maan väestöstä, eli yli viisi miljoonaa ihmistä sairastui siihen (倪立青, 2021, s. 1, s. 3).

3.3 Nivelreuman sairastamiseen liittyviä tekijöitä

Nivelreumapotilaalla immuunijärjestelmä toimii viallisesti. Ulkoa tulevien bakteerien, virusten tai sienien sijaan immuunijärjestelmä kääntyy omaa elimistöä vastaan ja aiheuttaa ensimmäisenä tulehdusta nivelissä. Nivelkalvon solut ärtyvät ja jakaantuvat liiallisesti, jonka jälkeen nivelkalvo paksuuntuu, kun siihen syntyy ylimääräisiä kudoksia. Samaan aikaan sekä nestettä että tulehdussoluja kerääntyvät niveleen. Potilaalle tulee nivelkipua ja -turvotusta. Jos tulehdusta ei saada kuriin, nivelkalvon tulehtuneet kudokset jatkavat kasvamista ja täyttävät lopulta nivelontelon. Tulehduksen seurauksena nivelrusto ohenee vähitellen, ja rustonalainen luu alkaa syöpyä eli tapahtuu eroosiota. (Eklund, 2012, s. 10–11.)

Valitettavasti tähän mennessä ei vielä tiedetä tarkkaa tekijää, joka aiheuttaa tällaisen immuunijärjestelmän virheellisen reagoinnin. Sairastumiseen epäillään liittyvän erilaisia tekijöitä kuten hormonitekijöitä, infektiotekijöitä, ympäristötekijöitä ja perintötekijöitä. Naiset sairastavat enemmän nivelreumaa kuin miehet, sillä jopa kaksi kolmasosaa potilaista on naisia. Naispotilaalla nivelreuma laukeaa usein raskauden jälkeen. Nämä ilmiöt osoittavat hormonin liittyvän nivelreumaan sairastumiseen. Jotkut sairastuvat infektion jälkeen, kun heidän immuunijärjestelmänsä laukeavat infektion vuoksi, ja aiemmin latentti eli oireeton reumaattinen taipumus paljastuu. (Eklund, 2012, s. 10; Julkunen, 2019.)

Lisäksi ympäristötekijät ja perintötekijät vaikuttavat yhdessä nivelreuman puhkeamisessa. Terveen ihmisen nivelen immuunisoluihin verrattuna nivelreumapotilaan kyseiset solut reagoivat tehokkaammin suhteellisen tavallisiin ympäristötekijöihin ja näin aiheuttavat tulehdusta. Nivelreuma ei kuitenkaan ole perinnöllinen sairaus eli lapsi ei välttämättä peri sairautta vanhemmilta. Toisaalta taipumus sairastua siihen voi periytyä. Potilaan lähisukulaisella sairastumisriski on likimäärin 2–4 kertaa suurempi kuin muilla ihmisillä (Julkunen, 2019). Perintötekijän osuus on suunnilleen 60 prosenttia riskitekijöistä, jotka vaikuttavat sairauden puhkeamiseen. Tutkimuksen mukaan ympäristötekijänä tupakointi lisää sairastumisriskin kaksinkertaiseksi. (Eklund, 2012, s. 10–11; Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Reumatologisen yhdistyksen asettama työryhmä, 2022.) Edellä mainittujen lisäksi sekä kiinalaisen reumalääkäriin 倪立青:n (2021, s. 13) että suomalaisen asiantuntijan Petterssonin (Reumaliitto, 2022) mukaan psyykkisillä tekijöillä ja nivelten vammoilla on merkitystä sairastumisessa.

3.4 Nivelreuman oireita

3.4.1 Nivelten oireita

Ennen kuin oireita esiintyy, nivelreuma voi olla käynnistynyt jo kehossa, eli immuunijärjestelmä toimii virheellisesti jopa vuosia (Puolakka, 2019). Sairauden keskeiset oireet koskevat niveliä, joissa voi esiintyä tulehdusta, turvotusta ja kipua, ja liike voi olla rajoittunut. Potilas kärsii usein myös nivelten jäykkyydestä, erityisesti aamujäykkyydestä, joka saattaa kestää jopa yli tunnin. Teoreettisesti nivelreuman tulehdus voi tapahtua missä tahansa nivelessä. Alkuvaiheessa tulehdus syntyy useimmiten pienissä nivelissä, erityisesti sormien tyvinivelissä ja keskinivelissä (kuva 1) sekä varpaiden tyvinivelissä, esimerkiksi on tavallista sukulamainen turvotus sormien keskinivelissä (kuva 2). Nivelreumassa tulehdus voi ilmaantua myös rannenivelissä, kyynärnivelissä tai olkapäänivelissä. Polven tulehdus ja turvotus on myös mahdollista, mutta nämä eivät ole yleensä sairauden ensimmäisiä oireita. On mahdollista, mutta suhteellisen epätavallista, että tulehdus esiintyy lonkkanivelessä, jolloin lonkkanivelen liike vähentyy tai nivuset kiipeytyvät. (Eklund, 2012, s. 13–14; Puolakka, 2019.)

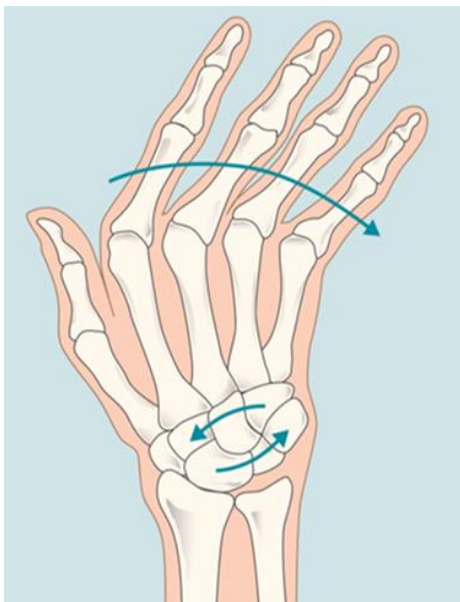
kuva 1. Sorminivelet (Eklund, 2012, s. 14)

(Opinnäytetyön tekijät lisäsivät kuvaan kiinankieliset nivelnimet, jotka kuvassa osoitetaan nuolilla.)

kuva 2. Sukkulamainen turvotus sormien keskinivelissä (Julkunen, 2019)

Nivelreuman vakavissa ja pitkään jatkuneissa sairausmuodoissa voivat esiintyä nivelten epämuodostumia. Tyypilliset käsien epämuodostumat ovat esimerkiksi ranteen radiaalideviaatio, jossa ranne kääntyy peukalon suuntaan, ja samalla sormien ulnaarideviaatio, jossa sormien tyvinivelet kääntyvät pikkusormen suuntaan (kuva 3). Lisäksi on olemassa napinläpideformaatio, jossa sormen keskinivel taipuu ja kärkinivel yliojentuu (kuva 4) sekä joutsenkauladeformaatio, jossa sormen keskinivel on yliojentunut ja kärkinivel koukussa (kuva 5). (倪立青, 2021, s. 20; Stjernberg-Salmela ym., 2021, s. 1048.)

Kuva 3. Ranteen radiaalideviaatio ja sormien ulnaarideviaatio (Stjernberg-Salmela ym., 2021, s. 1048)

Kuva 4. Napinläpideformaatio 纽扣花样畸形 (何弈婷, 2015, s. 305)

Kuva 5. Joutsenkauladeformaatio 天鹅颈样畸形 (何弈婷, 2015, s. 305)

Nivelreumapotilaalla nivelistä aiheutuvien ongelmien lisäksi voi esiintyä myös tulehduksia jännetupissa tai limapussissa (bursa), joka sijaitsee jänteen ja muun kudoksen välissä. Tavallisin limapussitulehdus syntyy lonkan tai kyynärpään limapussissa. (Eklund, 2012, s. 13.)

3.4.2 Nivelten ulkopuolisia oireita

Oireita, jotka esiintyvät muualla kuin nivelissä, jännteissä ja limapusseissa, kutsutaan nivelten ulkopuoliseksi oireiksi (ekstra-artikulaarinen oire). Ne ovat epätavallisia oireita ja esiintyvät yleensä vain potilaalla, jonka sairastamismuoto on vaikea

ja pitkäaikainen. Taulukossa 1 on listattu erilaiset oireet. Sen lisäksi nivelreuma-potilaalla on suurempi riski sairastua sydän- ja verisuonisairauksiin. (Eklund, 2012, s. 13, s. 15–18, s. 26.)

Ulkopuoliset oireet	Selitykset
Väsymys	tehokas tulehduksen hoito voi auttaa
Laihtuminen	liittyy aktiiviseen reumaan
Lievä lämpöily	korkea kuume ei kuulu reuman oireisiin
Tulehdusanemia	anemia aiheutuu tulehduksesta, ei raudanpuutteesta
Sekundaarinen Sjögrenin syndrooma	silmien ja suun kuivuus
Keuhko-oireet	yleisin on keuhkopussin tulehdus
Bakerin kysta	pullottava alue polvitaipessa
Reumakyhmy	usein ilmaantuu käden selkäpuolella
Amyloidoosi	voi aiheuttaa munuaisten vajaatoimintaa
Rannekanava oireyhtymä	tyypilliset oireet ovat peukalon sekä etusormen puutuminen, kipu ja voimattomuus

Taulukko 1. (mukaillen Eklund, 2012, s. 15–18)

3.5 Nivelreuman diagnoosi ja tutkimus

Poliklinikka on osa erikoissairaanhoidon palveluun, johon saadaan lähete perusterveydenhuollosta, työterveydenhuollosta tai yksityisen palveluntarjoajan vastaanotolta. Kun potilaan epäillään sairastavan reumatauti, pitää sulkea pois kyseinen tauti tai aloittaa erikoissairaanhoidon. Näin ollen potilas lähetetään reumatologian poliklinikalle. (HUS, i.a.) Kyseisellä poliklinikalla tehdään myös nivelreuman diagnoosi. Tällöin reumatologian erikoislääkäri käyttää usein luokittelukriteereitä, jotka eurooppalaisten (EULAR) ja yhdysvaltalaisien (ACR) reumatologiyhteisöt ovat julkaisseet vuonna 2010. Luokittelukriteereissä listataan laboratoriolöydökset, yli kuusiviikkoisten oireiden kesto, tulehtuneiden nivelten lukumäärät ja sijainnit, esimerkiksi kahden isonivelen tulehdukseen verrattuna usean pikkunivelen tulehdus osoittaa enemmän todennäköisyyttä nivelreumaan. Jos joku saa vähintään yhteensä kuusi pistettä luokittelukriteereistä, hänen sairautensa luokitellaan nivelreumaksi. (Weman & Sokka-Isler, 2021, s. 1550.)

Laboratoriotutkimuksessa keskeisimmät tutkittavat ovat sitrullinipeptidivasta-aineet (CCP-va) sekä reumatekijä (RF). Jos potilaan verestä löytyy jompaakumpaa, kyseessä on seropositiivinen nivelreuma. Diagnostiikassa reumatekijöiden sijaan, sitrullinipeptidivasta-aineet ovat spesifisin löydös. Reumatekijä voi olla myös positiivinen muissa sairauksissa, kuten Sjögrenin syndroomassa, jonka tyypillinen oire on suun ja silmien kuivuus, tai olla infektioiden yhteydessä, jopa terveiltä ihmisiltä voidaan löytää vähäinen määrä reumatekijää. Nivelreumapotilaista noin kolmasosalla reumatekijää ei todeta verestä, jolloin puhutaan seronegatiivisesta nivelreumasta. Verikokeessa usein tutkitaan myös tulehdusarvot eli lasko ja C-reaktiivinen proteiini (CRP). Potilaalla ne ovat usein jonkin verran koholla, mutta ei ole kuitenkaan harvinaista, jos arvot ovat normaalit taudin varhaisessa vaiheessa. Nivelreuman diagnoosi ei voi riippua pelkästään laboratoriotutkimuksista, vaan olennaista on yhdistää laboratoriolöydökset ja potilaan oireet, erityisesti, kun tehdään diagnoosia nivelreuman varhaisvaiheessa. (Eklund, 2012, s. 18–19; Rantalaiho, Sokka & Meri, 2017; Julkunen, 2019.)

Diagnoosissa käytetään myös kuvantamistutkimuksia eli röntgenkuvauksia, ultraääni- ja magneettitutkimuksia. Röntgenkuvauksella tutkitaan nivelen rustoa ja luuta. Jos röntgenkuvasta todetaan luun syöpyminen, se on todennäköinen osoitus nivelreumaan sairastumisesta. Ennen kuin potilas käyttää metotreksaattia, joka on nivelreuman lääkehoidon kulmakivi tai käyttää biologisia reumalääkkeitä, potilaalle otetaan myös röntgenkuva keuhkoista, jotta lääkäri voi ensin sulkea pois keuhkosairaudet. Ultraäänitutkimusta käytetään, kun on tarpeellista tutkia nivelien tai jännetuppien tulehdusta, joita ovat erityisesti olkapäässä, nilkassa tai lonkassa. Magneettitutkimus on harvinainen ja kallis tutkimus edellisiin kuvantamistutkimuksiin verrattuna. (Eklund, 2012, s. 19, s. 38.)

On myös muita sairauksia, joissa on nivelreuman kaltaisia niveloireita, kuten nivelkipu tai -turvotus. Näin ollen nivelreuman diagnoosissa täytyy sulkea pois ensin muita sairauksia. Silloin otetaan erityisesti huomioon virusinfektio, krooninen maksatulehdus, ja Lymen borrelioosi, joka syntyy punkkien levittämästä bakteerista sekä hemokromatoosi, jossa rautaa imeytyy liian paljon suolistosta ja kerääntyy kudoksiin. (Eklund, 2012, s. 21.)

3.6 Nivelreuman hoito

Nivelreuman hoitoon kuuluvat lääkehoito, fysioterapia ja leikkaushoito (Eklund, 2012, s. 35). On erittäin merkityksellistä nivelreumaa sairastavalle, että diagnosoidaan tauti ja aloitetaan lääkehoito mahdollisimman varhain. Näin yritetään lievittää ajoissa tulehdusta ja ehkäistä jälkeensä vauriotumista, esimerkiksi luun syöpymistä. (倪立青, 2020, s. 72–73; Terveyskylä, 2020.)

Nykyään nivelreuman lääkehoito voidaan jakaa neljään pääryhmään: tulehduskipulääkkeeseen, kortisoniin, perinteiseen reumalääkkeeseen ja biologiseen reumalääkkeeseen. Tulehduskipulääkkeet, kuten ibuprofeeni, voivat vähentää tulehdusta, turvotusta ja lieventää samaan aikaan kipua. Hoidossa voidaan lyhytaikaisesti käyttää kortisonia, koska se vähentää tulehdusta erittäin tehokkaasti. Kortisonia pistetään suoraan niveleen, jolloin lääke vaikuttaa jatkuvasti niveleen ja vä-

hentää haittoja muihin kehonosiin. Toisaalta kortisoni voi tuoda merkittäviä haittavaikutuksia, jos sitä käytetään pitkäaikaisesti, erityisesti suurina annoksina. (Eklund, 2012, s. 35–36.)

Varsinaiset reumalääkkeet hillitsevät nivelten tulehdusta ja turvotusta. Lisäksi ne vähentävät immuunijärjestelmän toimintaa ja estävät nivelten myöhempää vaurioitumista. Juuri tämä vaikutus puuttuu tulehduskipulääkkeistä. Varsinaisia reumalääkkeitä ovat perinteiset ja biologiset reumalääkkeet.

Perinteinen reumalääke metotreksaatti on nivelreuman lääkehoidon perusta. Se toimii melkein yhtä tehokkaasti kuin yksittäinen biologinen reumalääke, samalla vähentäen merkittävästi sydän- ja verisuonisairauksien aiheuttaman kuoleman riskiä. Jos riittävän tulehduksen rauhoittaminen ainoastaan metotreksaatin avulla ei onnistu, käytetään kolmen reumalääkkeen yhdistelmää eli REKO-yhdistelmää. Se sisältää metotreksaattia, sulfasalatsopyriinia ja hydroksiklorokiinia, koska tutkimusten mukaan yhdistelmä toimii selvästi tehokkaammin kuin mikään niistä yksinään. Tarvittaessa REKO-yhdistelmään voi lisätä vielä pienen annoksen kortisonia. Suurin osa potilaista tulee oireettomaksi tai lähes oireettomaksi REKO-yhdistelmällä. (Eklund, 2012, s. 38–39; Julkunen, 2019; Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Reumatologisen yhdistyksen asettama työryhmä, 2022.)

Leflunomidi on ainoa lääke, joka on kehitetty juuri nivelreumaa varten. Sitä voidaan käyttää yksin tai muiden reumalääkkeiden esimerkiksi metotreksaatin kanssa. Muita perinteisiä reumalääkkeitä, kuten pistoskultaa ja atsatiopriinia, käytetään harvoin ja usein näitä käytetään korvaavina lääkkeinä, kun muita lääkkeitä ei voida käyttää esimerkiksi haittavaikutuksen vuoksi. (Eklund, 2012, s. 39, Puolakka 2019.)

Biolääkkeet ovat uudempia ja samalla kalliimpia reumalääkkeitä. Niitä käytetään, kun toivottua hoitovaikutusta ei saada perinteisillä reumalääkkeillä. Biologisissa reumalääkkeissä on kaksi tärkeää ryhmää. Toinen ryhmä kohdistuu tulehdusta aiheuttavaan yhdisteeseen (sytokiini), kuten tuumorinekroositekijä alfaan (TNF-alfa) ja interleukiiniin. Biolääkkeinä TNF-salpaajat yrittävät vähentää TNF-alfan

määrää ja niistä käytetään useimmin viittä lääkettä, eli infliximabi (Remicade®), adalimumabi (Humira®), etanersepti (Enbrel®), golimumabi (Simponi®) ja sertolitsumabipegoli (Cimzia®). Käytännössä hoidossa yhdistetään usein TNF-salpaajaa ja metotreksaattia, koska lääkeyhdistelmä on tehokkaampi kuin lääkkeet yksinään. Biolääkkeinä anakinra ja tosilitsumabi yrittävät vähentää interleukiinia, mutta ne eivät ole niin tehokkaita kuin TNF-salpaaja, ja niitä käytetään vähemmän. (Eklund, 2012, s. 39–40; Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Reumatologisen yhdistyksen asettama työryhmä, 2022.)

Toinen biologisen reumalääkkeen ryhmä kohdistuu immuunijärjestelmän soluihin, kuten B-lymfosyytteihin ja T-lymfosyytteihin. Biolääke *rituksimabi* vähentää B-lymfosyyttejä, jotka ovat myös veren valkosoluja ja tuottavat reumatekijää (RF) ja sitrulliinipeptidi vasta-aineita (CCP-va). Biolääke *abatasepti* rauhoittaa T-lymfosyyttien toimintaa. Sekä *rituksimabi* että *abatasepti* käytetään lääkehoidon perustan eli *metotreksaatin* kanssa ja näitä kahta bioläkettä käytetään aina TNF-salpaajan kokeilun jälkeen, kun ei saada riittävää hoitovaikutusta TNF-salpaajalla. (Eklund, 2012, s. 39–40, s. 105, s. 107; Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Reumatologisen yhdistyksen asettama työryhmä, 2022.)

Kaikki biologiset lääkkeet lieventävät immuunijärjestelmän toimintaa ja rauhoittavat tehokkaasti tulehdusta sekä estävät vaurioitumista. Vastaavasti samasta syystä biolääkkeet altistavat potilasta infektioille ja lisäksi voivat peittää infektion oireita, joiden takia potilaan pitää olla varovainen käyttäessään biolääkkeitä. (Eklund, 2012, s. 36, s. 40.)

Lääkehoidon lisäksi on hyvä käyttää fysioterapiaa hoidon tukena. Fysioterapeutin vastaanotolla potilas saa neuvoja nivelten oikeanlaisesta käytöstä, lisäksi (potilas) saa liikkuvuuteen liittyvän harjoittelusuunnitelman sekä hierontaa, joka lievittää nivelien ja lihaksien kipua (Eklund, 2012, s. 35, s. 43.)

Viimeinen vaihtoehto on leikkaushoito, johon kuuluu puhdistusleikkaus, tekonivelleikkaus eli tekonivelkirurgia ja nivelten luudutusleikkaus. Puhdistusleikkauksessa poistetaan tulehtunut kudos nivelestä sekä tarvittaessa puhdistetaan tulehtuneet jänneet ja jännetupet. Tekonivelleikkauksessa korvataan esimerkiksi

kyynärnivel, olkanivel tai sormien pikkunivel keinonivelellä. Luudutusleikkauksessa korjataan esimerkiksi ranteen, nilkan tai kaularangan nivelet. Kauan jatkuneen ja aktiivisen nivelreuman muodoissa voi tulla kaularangan ongelmia kuten *atlantoaksiaalinen subluksaatio* (AAS) eli osittainen sijoiltaanmeno ensimmäisen ja toisen kaulanikaman välillä. Leikkauksen avulla lääkäri luuduttaa potilaan ylimmät nikamat toisiinsa kiinni, jonka jälkeen ylimmät nikamat eivät enää liiku liiallisesti. (Eklund, 2012, s. 14, s. 35, s. 43–44; Nummela, 2018.)

3.7 Potilaan hyvinvointi

Nivelreumapotilaalla on kaksinkertainen riski saada sydän- tai aivoinfarkti, joten potilaan on otettava erityisesti huomioon sydän- ja verisuonisairaudet. Lisäksi potilaan on vältettävä osteoporoosia eli luuston sairautta, jossa luun rakenne heikentyy ja potilas altistuu luunmurtumalle. (Eklund, 2012, s. 23, s. 30–31.) Terveelliset elämäntavat ovat todella merkityksellisiä potilaalle. Tässä suositellaan 2,5 tuntia aerobista liikuntaa ja ainakin kaksi kertaa lihasvoimaharjoittelua viikoittain (Puolakka, 2019), täysipainoista ruokavaliota, joka sisältää runsaasti vihannuksia (Julkunen, 2019), painonhallintaa sekä tupakoinnin lopettamista. Lisäksi potilaan on tärkeää ottaa rokote ajoissa, välttää infektioita ja suhtautua sairautteen positiivisella asenteella. (Eklund, 2012, s. 49–50, s. 64–67.) Tarvittaessa potilas voi käyttää apuvälineitä, kuten tukikauluria, rannelastaa, tukipohjallisia tai liikunnan apuvälineitä (Puolakka, 2019).

3.8 Potilaan tuki

Nivelreuma aiheuttaa potilaalle taloudellista taakkaa, esimerkiksi pitkäaikaisen terveydenhoidon, sairauspoissaolojen tai jopa työkyvyttömyyden vuoksi. Kansaneläkelaitos (Kela) tarjoaa potilaalle erilaisia tukia, muun muassa lääkekorvausta, sairauspäivärahaa, vammaistukea, kuntoutustukea ja eläkettä saavan hoitotukea.

Kun potilas on kalenterivuodessa maksanut korvausjärjestelmään kuuluvat lääkevalmisteet alkuomavastuuseen eli 50 euroon asti, hän saa korvausta lääkärin määräämistä lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista ja perusvoiteista. Kyseinen vastuu ei koske alaikäisiä. Nuori soveltaa tätä vastuuta saman vuoden alusta, jona hän täyttää 19 vuotta. (Kela, 2022.)

Lääkekorvauksiin kuuluu kolme korvausluokkaa: peruskorvaus, alempi erityiskorvaus ja ylempi erityiskorvaus. Peruskorvaus on 40 prosenttia lääkkeen hinnasta tai viitehinnasta, alempi erityiskorvaus on 65 prosenttia ja ylempää erityiskorvausta Kela korvaa 100 prosenttia lääkkeen hinnasta, mutta potilaan on maksettava itse 4,5 euroa jokaisesta ostokerrasta/lääkkeestä. Jos potilaan ostama korvattava lääke on kalliimpi kuin viitehintaa, hän maksaa itse sen osuuden, joka ylittää viitehinnan. Potilas saa myös lisäkorvausta vuosiomavastuunsa eli lääkekaton täytettyään, joka on 592,16 euroa vuonna 2022. Näin ollen loppuvuoden ajan hän maksaa jokaisesta korvattavasta valmisteesta 2,5 euroa. (Kela, 2022.)

Jos nivelreumaa sairastava saa lääkärintodistuksen vammastaan tai pitkäaikaisesta sairaudestaan ja hänen toimintakykynsä on heikentynyt vähintään vuoden ajan sekä tarvitsee apua tai ohjausta vamman tai sairauden vuoksi, potilas voi hakea Kelasta vammaistukea. Siihen kuuluu kolme porrastettua tasoa: perusvammaistuki, korotettu vammaistuki ja ylin vammaistuki. Kela myöntää tuen joko määrääjäksi tai toistaiseksi. (Kela, 2020.)

Jos potilas on kokopäiväisesti eläkkeellä, hänen toimintakykynsä on heikentynyt vähintään vuoden ajan ja hänellä on lääkärintodistus vammastaan tai sairaudestaan, ja tarvitsee sen takia apua tai ohjausta, hän voi hakea Kelasta eläkettä saavan hoitotukea. Eläkettä saavan hoitotuki jakautuu kolmeen tasoon: perushoitotukeen, korotettuun hoitotukeen ja ylimpään hoitotukeen. (Kela, 2021a)

Kelan myöntämien tukien lisäksi on olemassa esimerkiksi autoveron palautusta vamman perusteella sekä liikkumisesteisen pysäköintitunnus (Vero, 2021; Traficom Liikenne- ja viestintävirasto, i.a.). Potilas saa myös tukea järjestöistä, kuten Reumaliitosta, joka tarjoaa esimerkiksi sairauteen liittyviä tietoja, vertaistukea ja

toimintaa. Potilas voi myös osallistua paikallisen Reumaliiton reumayhdistyksen toimintaan. Kyseisiä yhdistyksiä on eri alueilla ympäri Suomea. (Reumaliito, i.a.)

4 PERINTEISEN KIINALAISEN LÄÄKETIETEEN NÄKÖKULMIA

Perinteisen kiinalaisen lääketieteen osalta, käytimme lähteenä teosta 《类风湿关节炎及强直性脊柱炎中西医诊治》， joka vapaasti käännettynä tarkoittaa nivelreuma ja selkärankareuman diagnoosi ja hoito länsimaisessa lääketieteessä sekä perinteisessä kiinalaisessa lääketieteessä. Toissijaisina lähteinä käytimme esimerkiksi kirjaa 《类风湿关节炎患者教育与就医指南》， joka vapaasti käännettynä tarkoittaa opas nivelreumapotilaiden koulutukseen ja sairaanhoitoon, ja artikkelia *Qi, Yin ja Yang – Kiinalainen lääketiede ja sen peruskäsitteet*. Sisällön täsmällisyyden varmistamiseksi olemme pyytäneet erään kiinalaislääketieteen asiantuntijaa Pekingistä selittämään asiat tarkemmin ymmärtääksemme itse asiat, jotta pystyisimme ilmaisemaan asiat sujuvasti ja tarkasti suomeksi.

Perinteisen kiinalaisen lääketieteen mukaan nivelreumasta on vaikea toipua kokonaan, mutta lääkkeellä saadaan sairaus hallintaan (张剑勇 ym., 2021, s. 386). Monet terveydenhuollon ammattihenkilöt ajattelevat sairastumisen johtuvan immunitetin heikkenemisestä. Sairastumisen syinä voidaan nähdä huono ruokavalio, kylmyys, kosteuden hyökkäys kehoon, tunnetila ja eksoottinen ”pahuus” tai häijy eli patogeeninen hyökkäys kehoon. (何弈婷, 2015, s. 35–42.) Tauti puhkeaa, kun kehon immunitetti ei pysty enää vastustamaan hyökkäystä. Perinteisessä kiinalaisessa lääketieteessä on sanonta ”不通则痛” eli vapaasti suomennettuna, jos kehossa on tukos, siitä aiheutuu kipuja (sairauksia).

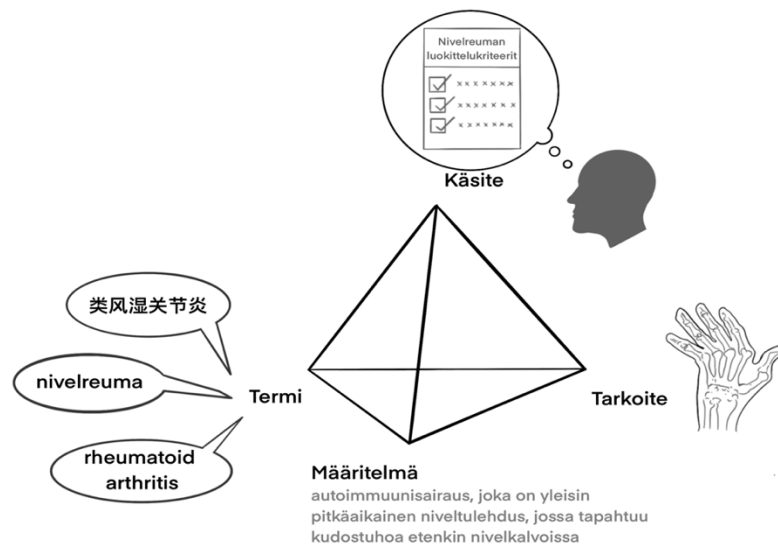
Perinteisessä kiinalaisessa lääketieteessä on monta keinoa hoitaa sairautta, kuten esimerkiksi sisäinen ja ulkoinen hoito. Sisäisenä hoitona on yrtilääke, jota syödään yrtilieminä, tablettina tai tiivistettynä kuulan kokoisena yrtilääkkeenä. Ideana on tasapainottaa elimistön elementtiä hiljalleen. Kasvit ja mineraalit ovat perinteisen kiinalaisen lääkkeiden materiaalilähteitä. Suurin osa kiinalaisen lääketieteen materiaalilähteistä on kasveja (刘俊, 2016, s. 7). Nivelreumaa voidaan hoitaa esimerkiksi lääkkeellä (雷公藤多苷), joka on tehty kasvi Lei gong teng:sta (雷公藤) eli Tripterygii Wilfordiista (张剑勇 ym., 2021, s. 233). Ulkoisena hoitona käytetään akupunktiota, jossa stimuloidaan neulalla akupunktiopisteitä antamaan

keholle signaali. Kyseisellä tavalla pyritään tasapainottamaan qi:tä ja palauttamaan keho jälleen normaaliksi. (何弈婷, 2015, s. 68–69.) Qi on kiinanlaisen maailmankuvan peruskäsite. Kiinanlaisessa lääketieteessä qi viittaa esimerkiksi verenkiertoon, elinten toimintaan, tai ruoasta ja ilmasta saatavaan energiaan. Qi kiertää tauotta kehon jokaisessa paikassa, kuten sisäelimissä, verenkierrossa ja ihossa. Qi edistää kehon eri toimintoja ja yhdistää kehon kokonaisuutena. (Sammalkorpi. i.a.) Qi:n tasapainottamisen lisäksi akupunktio vähentää myös kipua ja turvotusta, sekä saattaa immuunijärjestelmää tasapainoon ja poistaa ylimääräiset kosteudet kehosta (何弈婷, 2015, s. 68–69). Toinen ulkoinen hoito on kuiva-kuppaus. Hoidossa lämmitetään ensimmäisenä kupit, josta poistetaan ilma, näin syntyy alipaine. Tämän jälkeen kupit laitetaan iholle, tarkemmin sanottuna kipeisiin kohtiin ja sairastuneiden nivelten ympärille. Tavoitteena on imeä ja pakottaa kylmä ilma pois kehosta, avata mediaanitukos ja aktivoida hormonitoiminnan reaktiota hermossa. (何弈婷, 2015, s. 87–89.) Kolmas ulkoinen hoito on Tuina-hieronta. Tähän kuuluu erilaisia tekniikoita, kuten esimerkiksi hierontaan liittyviä si-littämistä, taputtamista, painelemista ja rullaamista eri kehon alueilla. Tavoitteena on stimuloida akupunktiopisteet ja avata meridiaanitukkoisuus sekä aktivoida verenkierto. (何弈婷, 2015, s. 86–87.)

5 SANASTOTYÖN KESKEISET KÄSITTEET

Asioimistulkki törmää usein erilaisiin erikoisalan termeihin esimerkiksi terveys-, oikeus- ja sosiaaalialalla. Näiden alojen tulkkaustilanteissa käytetään sekä yleisettä erikoiskieltä. Yleiskieli on kielen muoto, jota ihmiset käyttävät viestintänä arjessa (kotimaisten kielten keskus, i.a.-a). Erikoiskieli on taas jossakin ammatissa tai erikoisalalla käytettävä kieli (kotimaisten kielten keskus, i.a.-b). Erikoiskielen käytön tarkoituksena on se, että erikoisalalla työskentelevät asiantuntijat ymmärtävät toisiaan paremmin oman alansa viestintätilanteissa (Suomalainen, 2002). Maallikolle alan ammattikieli kuitenkin vaikeuttaa viestin kulkua, siksi tarvitaan sanastotyötä, jonka avulla yksinkertaistetaan kielenkäyttöä ja ehkäistään mahdolliset väärinymmärrykset.

Tieteen termipankin (2014c) mukaan tietyn erikoistiedon alueen käsitteitä ja niiden nimityksiä koskevien tietojen systemaattinen kerääminen, analysointi, kuvaaminen ja esittäminen on sanastotyötä, jota kutsutaan myös terminologiseksi työksi. Terminologiaan kuuluvat elementit ovat esimerkiksi tarkoite, käsite, määritelmä ja termi. Käsite on niissä keskeinen elementti. Kaikki sanastotyö tehdään käsitteiden analysoinnin ja niiden keskinäisten suhteiden selvittämisen pohjalta. (Suonuuti, 2012, s. 11.)

Kuva 6. Tarkoitteen, käsitteen, määritelmän ja termin väliset suhteet. (Suonuuti, 2012, s. 12, muokattu.)

5.1 Tarkoite

Tarkoitteet ovat todellisen maailman ilmiöitä, jotka voivat olla joko konkreettisia tai abstraktisia (Suonuuti, 2012, s. 11). Esimerkiksi sormi on konkreettinen, ja kipu on abstraktinen. Tarkoitteet voivat olla myös kuviteltuja, kuten yksisarvinen (Tieteen termipankki, 2017).

5.2 Käsite ja käsitepiirteet

Käsite on ihmisen mielessään tarkoitteesta muodostama mielikuva, joka kuvaa tarkoitetta parhaiten. Kullakin käsitteellä on yleensä useita piirteitä, ja kaikkia näitä mielessämme syntyviä ominaisuuksia kutsutaan käsitepiirteiksi. Mielikuva puusta voi olla esimerkiksi se, että kyseessä on korkea ja pitkäikäinen kasvi, jolla on jäykkä runko ja oksia. Edellä kuvattu on yksi tavoista mieltää käsite *puu*. Kaikki yllä mainitut ominaisuudet ovat puun käsitepiirteitä. Käsitteet jaetaan yksilökäsitteisiin ja yleiskäsitteisiin. Yksilökäsite vastaa yhtä uniikkia tarkoitetta, johon viita-

taan erisnimellä, esimerkiksi Eiffel-torni. (Suonuuti, 2012, s. 11; Tieteen termipankki, 2015a.) Yleiskäsite liittyy vähintään kahteen tarkoitteeseen, joilla on yhteisiä piirteitä (Sanastokeskus TSK, 2006, s.16). Esimerkkinä yleiskäsite on torni, torneja voi olla hyvin erilaisia, kuten Eiffel-torni tai Pisan torni, mutta torni on niiden yhteinen piiri, joka yhdistää ne samaan yleiskäsitteeseen. (Suonuuti, 2012, s, 11.)

5.3 Määritelmä

Käsitteen olennaisten ominaisuuksien kielellistä kuvausta kutsutaan määritelmäksi. Lyhyt ja selkeä määritelmä erottaa sen kaikista muista käsitteistä, sen avulla autetaan ymmärtämään käsitteen merkitystä paremmin. Määritelmien laatu kantaa sanaston laadun päävastuun. Erikoisalojen sanastoissa määritelmät jaetaan kahteen tyyppiin; sisältömääritelmiin ja joukkomääritelmiin. (Tieteen termipankki, 2016a; Suonuuti, 2012, s. 19, s. 23.)

Sisältömääritelmä on yleisin määritelmä. Se perustuu aina lähimpään yläkäsitteeseen, joka kattaa alakäsitteen olennaispiirteet. Lisäksi määritelmä sisältää muista lähikäsitteistä erottavat piirteet. (Suonuuti, 2012, s. 19–20) Esimerkki termi *etanersepti* määritellään Reumaliiton sanakirjassa seuraavasti: biologinen reumalääke, tuumorinekroositekijä-alfan estäjä. Määritelmässä kerrotaan ensin termi etanerseptin lähimmästä yläkäsitteestä eli biolääkkeestä. Siinä esitetään myös erottava piirre eli tuumorinekroositekijä-alfan estäjä, joka erottuu muista biolääkkeistä.

Joukkomääritelmässä luetellaan kaikki käsitteen alaan kuuluvat tarkoitteet tai hierarkkiset alakäsitteet (Suonuuti, 2012, s. 19). Esimerkiksi, kun määritellään termi *REKO-yhdistelmä*, voidaan käyttää joukkomääritelmän menetelmää, jossa luetellaan kaikki sen alakäsitteet, eli kaikki kolme lääketta: *metotreksaatti*, *sulfasalatsiini* ja *hydroksiklorokiini*.

5.4 Termi

Käsite on ihmisten ajattelun tuote. Kun haluamme puhua tai kirjoittaa siitä, tarvitsemme termiä (Suonuuti, 2012, s. 11). Tieteen termipankin (2016b) mukaan termi on ilmaus, joka toimii vakituisesti käsitteen edustajana. Termi voi koostua yksittäisestä sanasta *nivel*, yhdyssanasta *nivelreuma*, kahden tai useamman sanan ryhmästä eli sanaliitosta *kiinan kieli*, sekä lyhenteistä kuten *RF*, joka tarkoittaa reumatekijää, tai jopa symbolista, kuten ϵ .

5.5 Käsitejärjestelmä

Tieteen terminpankin (2014a) mukaan käsitteiden ja niihin liittyvien käsitesuhteiden muodostamaa järjestelmää kutsutaan käsitejärjestelmäksi. Jokaisella käsitteellä on täsmällinen asema käsitejärjestelmässä. Määritelmien laatimisen onnistumisen edellytys on käsitteiden välisten suhteiden analysoiminen ja niiden järjestäminen käsitejärjestelmiksi. Ne voidaan luokitella kolmeen eri ryhmään: hierarkkinen suhde, koostumussuhteinen suhde ja funktiosuhteinen suhde. Käytännössä käsitejärjestelmä on usein eri suhteiden yhdistelmä, jota kutsutaan seka-koosteiseksi järjestelmäksi. (Suonuuti 2012, s. 13.)

5.5.1 Yläkäsite ja alakäsite

Käsitteet eivät ole irrallisia ilmiöitä, vaan ne liittyvät aina muihin käsitteisiin (Suonuuti 2012, s. 13). Yläkäsite ja alakäsite ovat käsitepari. Tieteen termipankin (2014b) mukaan yläkäsite on käsite, joka on hierarkkisessa suhteessa toisen käsitteen kanssa, ja sen sisältö on osa toisen käsitteen sisältöä. Alakäsite on suppeampi käsite yläkäsitteeseen verrattuna, ja se on käsitehierarkiassa yläkäsitteen alapuolella. Alakäsitteen sisältöön kuuluu tämän toisen käsitteen sisältö (Sanastokeskus TSK, 2006, s. 12), esimerkiksi käsitteet autoimmuunisairaus ja nivelreuma ovat vastaavat käsitteet hierarkkisessa suhteessa. Nivelreuma kuuluu autoimmuunisairauksiin. Sillä on kaikki autoimmuunisairauden sisällön piirteet ja

niiden lisäksi omat lisäpiirteensä, joita autoimmuunisairauteen ei sisälly. Tässä käsiteparissa immuunisairaus on yläkäsite, nivelreuma on alakäsite.

5.5.2 Hierarkkinen suhde

Kun kahdella käsitteellä on yhteiset piirteet, mutta toisella käsitteellä eli alakäsitteellä on vähintään yksi erottava lisäpiirre, näiden kahden käsitteen suhdetta kutsutaan hierarkkiseksi suhteeksi (Suonuuti 2012, s. 13). Käsitepari lääke ja reumalääke ovat hierarkkisessa suhteessa. Lääke on yläkäsite, reumalääke on sen alakäsite. Reumalääkkeellä on kaikki lääkkeen käsitepiirteet, sekä niiden erottava lisäpiirre, joka kohdistuu reumasairauksiin. Suonuutin (2012, s. 13) mukaan yläkäsite jakautuu alakäsitteisiin, jotka voivat jakautua niiden alakäsitteisiin ja niin edelleen. Näin ne muodostavat monitasoisen järjestelmän. Tässä tapauksessa alakäsitteenä oleva reumalääke voi jakautua edelleenkin sen alakäsitteisiin, kuten *metotreksaattiin* ja *leflunomidiin*.

5.5.3 Koostumussuhteet

Koostumussuhde on käsitesuhde, jossa yläkäsite on hierarkkisesti alakäsitettä korkeampana ja vastaa tiettyä kokonaisuutta. Alakäsite taas johdonmukaisesti vastaa kyseisen kokonaisuuden osaa. Koostumussuhteita on olemassa monenlaisia. Kokonaisuuden osat voivat olla samanlaisia tai erilaisia, ja joskus osien lukumäärän olennaisuus voi vaihdella. Kokonaisuus voi olla suljettu järjestelmä, joka syntyy vain kaikista osista. (Suonuuti 2012, s. 15–16.) Esimerkiksi *synoviaalinivel* on kokonaisuus, jonka osat ovat nivelpussi, nivelontelo ja nivelpinta (倪立青, 2021, s. 4). Nivel ja sen osat ovat suljetussa järjestelmässä. Kokonaisuus voi olla myös avoin järjestelmä, johon tarvitaan yksi tai useampi määräävä osa ja muut osat voivat vaihdella tai jäädä pois, esimerkiksi *sähkölaitteisto* on kokonaisuus, jossa on vähintään yksi sähkölaite (Suonuuti 2012, s. 16).

5.5.4 Funktiosuhde

Funktiosuhteisessa käsitejärjestelmässä käsitesuhde ei kuulu hierarkkiseen suhteeseen, eikä koostumussuhteeseen, vaan liittyy aiheytteen käsitteen tarkoitteiden välillä. Tästä esimerkkeinä ovat aikasuhte: *maanantain* jälkeen tulee *tiistai*, syysuhde: *tulehdus* - *turvotus*, sekä paikkaan liittyvä suhde: *lääkäri* - *sairaala*, tai välineeseen liittyvä suhde: *skalPELLI* - *leikkaus* ja tulokseen liittyvä suhde: *ompelu* – *vaate* (Sanastokeskus TSK, 2006, s. 17).

6 KESKEISIA KÄÄNNÖSTEORIOITA JA KÄÄNNÖSSTRATEGIOITA

Sanastotyössä usein esiintyvänä ongelmana on se, että sanoille ei löydy suoraan vastineita, jotka ovat termien vastaavia toiskielisiä nimiä (Tieteen termipankki, 2013). Silloin tekijän pitää laatia vastine itse. Tekijä kuitenkin joutuu miettimään, minkälainen vastine sopii juuri tähän tarkoitukseen, ja mitä käännösteorioita ja käänносstrategioita käytetään vastinetyössä.

6.1 Keskeisiä käännösteorioita

Käännöksiä on joka puolella meidän arjessamme. Kaikilla käännöksillä on aina jokin tarkoitus, ja hyvä käänнос on sellainen, joka täyttää sen tarkoituksen. Käänнос voidaan tehdä sanatarkasti tai vapaasti riippuen kääntämisen tarkoituksesta. Kääntäjän olisi hyvä miettiä etukäteen sitä, kenelle teksti on suunnattu, ja mikä sen funktio on. Käänноksen tarkoitus ohjaa kääntäjän toimintaa ja ratkaisuja. (Tiittula, 2014, s. 4–5.) Tiittula (2014, s. 29) toteaa, että käänноsteoriat luovat käsitetyökaluja ja tarjoavat selitysmalleja, näin kääntäjät voivat käyttää käänноsteorioita työkaluina käänноsongelmien ratkaisuisissa, ja pääsevät perustelemaan erilaisia käänноsratkaisuja niiden pohjalta.

Käänноstieteen piirissä syntyi 1900-luvun puolivälissä niin kutsuttu lingvistinen käänноsteoria, jonka huomio kohdistui kielellisiin elementteihin sekä niiden kääntämiseen. Kielelliset elementit voivat olla esimerkiksi sanoja ja kieliopillisia muotoja. Lingvistisen käänноsteorian keskeisenä käsitteenä pidettiin ekvivalenssia, eli vastaavuutta lähtötekstin ja kohdetekstin välillä. (Tiittula, 2014, s. 20; Hytönen & Rissanen, 2006, s. 66; Tiittula & Kolehmainen, i.a., s. 947.) Kulttuuriset, tekstuaaliset ja muut tilannesidonnaiset tekijät on jätetty huomiotta, kun ekvivalenssi-käsite perinteisesti ymmärretään niin, että käänноsprosessi pelkistetään kielelliseksi koodinvaihdoksi. Tämä havainto on saanut käänноstutkijat jakamaan ekvivalenssikäsitteet muodolliseen, semanttiseen, dynaamiseen ja funktionaaliseen ekvivalenssiin. (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 67.)

Muodollisessa ekvivalenssissa lähtötekstin muotoa muutetaan mahdollisimman vähän. Vastaavasti semanttisessa ekvivalenssissa kohdeteksti pyrkii vastaamaan syvyydeltään lähtötekstiä, mutta erona on se, että käännös välittää lähdetekstin merkityksen, eikä sen muotoa. (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 67–71.) Dynaamisen ekvivalenssin tarkoituksena on saada käännöksen lukija reagoimaan samalla tavalla kuin lähdeteksti on saanut vastaanottajassaan, näin ollen käännöksessä voi tulla suuriakin kulttuurillisia muutoksia (Tiittula & Kolehmainen, i.a., s. 947). Käännösteorian tarkentuessa ja kehittyessä syntyi funktionaalinen ekvivalenssi, jossa huomio kiinnittyy lähtötekstin ja käännöksen funktioon (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 67–71). Näitä kahta viimeistä pidettiin kommunikatiivisen käännösteorian keskeisinä käsitteinä (Vehmas-Lehto, 1999, s. 56, s. 70).

Saksalaiset käännöstutkijat Hans Vermeerin ja Katharina Reissin 1980-luvulla kehittämä Skoposteoria pidetään funktionaalisen ekvivalenssikäsitteenä (Tieteen termipankki, 2015b). Skoposteoria on edelleen yksi tunnetuimmista käännösteorioista, sen mukaan käännöstyössä on otettava ensisijaisesti huomioon työn tarkoitus sekä käännöksen vastaanottajat. Käännös ei välttämättä ole sisällöllisesti lähtötekstiä vastaavaa, vaan sen on pystyttävä toteuttamaan omaa funktiotaan lukijalle, toisin sanoen on pystyttävä tuottamaan tekstiä kulttuurienväliseen viestintään tietyn toimeksiannon ja tilanteen vaatimusten mukaisesti. Tekstin eri funktiot voivat olla informatiivinen (tietoa välittävä esittämisfunktio), ekspressiivinen (taiteellisuutta ja esteettisyyttä välittävä ilmaisemisfunktio) ja operatiivinen (mielipiteisiin vaikuttava vetoomusfunktio). (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 71–72; Tiittula & Kolehmainen, i.a., s. 947–948.)

6.2 Keskeisiä käännösstrategioita

Kääntäminen on kieltenvälistä toimintaa, jossa teksti käännetään lähtötekstistä kohdetekstiin (Tieteen terminpankki, 2019). Käännösstrategiat ovat peruseriaaiteita, joita on noudatettava käännöksen tekovaiheessa (Tieteen terminpankki, 2020). Kotouttava- ja vieraannuttava käännösstrategia sekä pragmaattinen adaptaatio ovat keskeisiä käännösstrategioita. Kotouttavassa kääntämisessä kääntäjä yrittää muokata kaikki sellaiset lähdetekstin kohdat, jotka saattavat tuntua

vieraalta lukijalle. Kotouttavaa käännösstrategiaa noudattavan käännöksen tulee olla mahdollisimman lähellä lukijan kulttuuria ja kielen käyttöä, eikä lukija välttämättä huomaa lukemansa tekstin olevan käännös. (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 74.) Vieraannuttavassa käännösstrategiassa vieras elementti jätetään kohdekielen tekstiin (Pasanen, 2011).

Jos jotakin kohtaa tai jaksoa lähtötekstissä ei onnistuta kääntämään suoraan kohdetekstiin, se on muokattava kohdekielen kulttuurin ja kieliympäristön mukaisesti. Tällaista käännösstrategiaa kutsutaan pragmaattiseksi adaptaatioksi. Kyseisessä käännösstrategiassa tärkeänä asiana on tekstin kokonaisen osan muokkaaminen, eikä yksittäisen ilmauksen tai sanan vastaavuutta. Muokkaaminen voi olla lisäyksiä, poistoja, korvauksia tai järjestyksen muutoksia, niistä korvaukset ja varsinkin lisäykset ovat yleisimpiä. Pragmaattisen adaptaation käyttämisen syynä saattaa olla esimerkiksi aika-, paikka- ja tekstifunktioerot, lähtö- ja tulokulttuurierot sekä konventioerot. (Hytönen & Rissanen, 2006, s. 78–79.)

7 SANASTOTYÖN PROSESSIN KUVAUS

Ennen varsinaisen sanastotyön tekemistä, perehdyimme Suonuutin (2012) sanastotyön oppaaseen ja Sanastokeskuksen (TSK) sivustoon. Niissä olevia teoriatietoja käytimme asianmukaisesti työkaluina koko sanastotyöprosessissamme. Sanastotyömme lähti käyntiin keväällä vuonna 2021 ja päättyi keväällä vuonna 2022. Sanastotyöprosessiimme kuului monia vaihteita, kuten aiheen valinta ja rajaus, termien valinta, termien määrittely, termien vastinetyö ja sanaston arviointi.

7.1 Aiheen valinta ja rajaus

Alussa päätimme valita reumataudit opinnäytetyön aiheeksi, koska ne ovat sekä Kiinassa että Suomessa yleisiä. Aiheeseen perehtyessämme huomasimme, että reuma on hyvin laaja käsite, johon kuuluu paljon erilaisia reumatauteja, kuten nivelreuma, kihti ja nivelrikko. Päädyimme lopulta tekemään nivelreumaan liittyvän sanaston, koska Suomessa ei ole vielä olemassa kiina–suomi nivelreumaan liittyvää sanastoa. Tulkkaukseen liittyvien tarpeiden ja opinnäytetyömme tavoitteiden myötä päätimme jakaa sanastomme seuraaviin osa-alueisiin: nivelten rakenteet, sairauden oireet ja diagnosointi, sairauden tutkimus, lääketieteellinen hoito sekä potilaalle annettava tuki.

7.2 Termien kerääminen ja valinta

Perehdyimme nivelreumaa käsitteleviin lääketieteellisiin artikkeleihin sekä suomen että kiinan kielellä, koska aiheeseen liittyvään taustatietoon perehtyminen on hyvin keskeistä suomenkielisten termien käännöstyössä. Keräsimme sanastoa varten termit seuraavista teoksista: *Nivelreuma* (Eklund, 2012), *reumataudit* (Leirisalo-Repo, 2002), *Reuma* (Martio, ym., 2007) ja 《类风湿关节炎手册》 (倪立青, 2021). Lisäksi sähköisinä suomenkielisinä lähteinä hyödynsimme Reu-

maliiton verkkosivustoa ja Duodecimin lääketieteen termisanakirjaa. Suunnittelu- vaiheessa keräsimme yli 600 suomenkielistä termiä ja noin 700 kiinankielistä termiä. Pehdyimme syvällisesti aiheeseen, minkä jälkeen valitsimme tärkeimmät ja keskeisimmät termit. Näistä termeistä valitsimme aluksi noin 250 sanaa. Myöhemmin huomasimme, että näin mittavan termimäärän vastinetyö vaatii paljon aikaa. Varmistaaksemme sanastomme laadun ja keskeisyyden, päädyimme käsikirjoitusvaiheessa, että sanastoomme tulisi noin 70 sanaa.

Valitsimme keskeiset suomenkieliset lääketieteelliset termit, jotka esiintyvät eniten tai toistuvat lääkärin käynnin tulkkaustilanteissa, kuten *nivelvoide*, *reumatokijä* ja *metotreksaatti*. Valitsimme myös lääketieteen termejä, jotka ovat vieraita maallikolle, ja joiden suorat vastineet ovat vaikeaa löytää, kuten *atlantoaksaalinen siirtymä* (AAS). Lisäksi valitsimme sellaiset termit, joiden vastineita ei löydy suoraan kiinan kielestä tai joiden käsitettä ei ole olemassakaan Kiinassa, kuten kotoutustuki. Näiden johdosta tulkki oivaltaa valmistautuessaan aiheen taustatiedot, jolloin tulkkaus on monipuolisempi.

Pyrimme siihen, että sanastossamme jokainen termi on kirjoitusasultaan oikea ja relevantti nivelreuman kannalta. Näin ollen emme luoneet mitään uutta suomenkielistä termiä, vaan keräsimme valmiit suomenkieliset termit sanastoomme. Termien keräämisessä kirjasimme ylös suomenkielisten termien alkuperäiset lähteet. Lopuksi vielä tarkastelimme termien käytännöllisyyttä.

7.3 Termien määritelmä

Termien määritelmien laatiminen on tärkeä osa sanastotyötä. Suonuutin (2012, s. 23) mukaan hyvän määritelmän on oltava mahdollisimman lyhyt. Sanastossamme suurin osa suomenkielisten määritelmien lähteistä tulee Duodecimin lääketieteen sanakirjan Terveysportin kautta, Reumaliiton nettisivuston sanakirjasta ja Tieteen termipankista. Valmiin ja luotettavan määritelmän lainasimme suoraan alkuperäisestä lähteestä, esimerkiksi Tieteen termipankista, jotta tarkkuus voidaan taata. Tarvittaessa muokkasimme sanakirjasta otetun termin merkityksen määritelmäksi noudattaen Suonuutin (2012) laatiman sanastotyön opasta. Kun

tietyillä termeillä on useampia määritelmiä lähteistä vaihdellen, valitsimme niistä tiiveimmän ja helpoimman määritelmän, jotta lukija ymmärtää vaivatta termin merkityksen.

Sanastossamme on kuitenkin muutamia meidän itsemme muotoilemia määritelmiä, kun emme löytäneet valmista termin selitystä. Määritelmän muotoilemisessa noudatimme Suonuutin (2012) sanastotyö-opasta, esimerkiksi määritelmässä ei käytetä alkusanoja, määritelmä ei ala isolla kirjaimella (pois lukien nimet), eikä lopussa tule pistettä. Oikein ja luotettavien suomenkielisten termien määritelmät auttavat meitä tarkistamaan, ovatko valitsemamme kiinankieliset vastineet oikeita ja sopivia.

7.4 Kiinankieliset vastineet ja lähteet

Suomessa kiinankieliset lääketieteen kirjat ovat hyvin rajallisia. Siitä huolimatta saimme seuraavat kirjat käyttöömmme, kuten 《类风湿关节炎》(倪立青, 2021), 《简明类风湿关节炎手册》(李拥军, 2017) ja 《类风湿关节炎及强直性脊柱炎中西医诊治》(何羿婷, 2015). Lisäksi hyödynsimme tehokkaasti verkkosivustoa, jonka luotettavuus on aina iso ongelma, joten paikkansapitävyyden varmistamiseksi sähköisenä lähteenä hyödynsimme 术语在线 Kiinan virallista termisivustoa, jota ylläpitää Kansallinen tieteellisten ja teknologisten termien komitea, Cambridge englanti–kiina-online-sanakirjaa ja muutamia lääketieteellisen verkkosivustoja.

Painetut sanankirjat sekä sähköiset sanakirjat ovat terminologeille tärkeä työkalu. Koska kyseessä on erikoisalan termit kuten lisäkorvaus, emme löytäneet suoraan kiinakielistä vastinetta sanakirjasta, esimerkiksi Glosbe- ja Mot-sanakirjoista, tai löydetty vastineet eivät välttämättä ole tarkkoja tai oikeita. Tällaisessa tapauksessa, etsimme ensin suomen kielen termin määritelmän ja termiin liittyviä suomen kielen materiaaleja, esimerkiksi Suomen kielitoimiston sanakirjasta, lääketieteen kirjoista ja Duodecimin artikkeleista, koska oikein ja perusteellinen ymmärrys suomen kielen termistä on edellytys täsmällisen vastineen löytämiselle ja

varmistamiselle. Sekä suomen että kiinan kielen materiaalien avulla analysoimme ja arvioimme, kiinankielisen vastineen pitävyyden. Vastinetta valitaan ainoastaan silloin, kun varmistumme, että molempien kielen termien merkitykset täsmäävät toisiinsa.

7.5 Käännöshaasteita ja ratkaisuja

Kiinan kielten vastineiden etsiessään huomasimme, että osalla suomen kielen termillä on jo suorat vastineet, joskin osalla ei, ja toisaalta osasta löytyy muutamaa eri vastinetta. Tässä luvussa esitämme, miten olemme selviytyneet eri käännöstilanteesta, esimerkiksi miten löysimme sopivia vastineita ja varmistimme sen oikeuden luotettavien lähteiden avulla, kun on suora vastine; miten valitsimme parhaimman vastineen, kun on useampia vastinevaihtoehtoja, ja miten loimme omat vastineet, käyttäen sanastotyön menetelmiä ja erilaisia käännösstrategioita, kun ei ole suoraa vastinetta.

Esimerkki 1

termi: Bakerin kysta

vastine: 腮窝囊肿 (贝克囊肿)

Bakerin kystan oikeat kiinankieliset vastineet ovat “腮窝囊肿” (guó wō náng zhǒng) ja “贝克囊肿” (bèi kè náng zhǒng). Ensimmäisessä vastineessa on käytetty kotouttavaa käännösstrategiaa. Bakerin kystasta on poistettu kokonaan lääkärin sukunimi Baker, sen sijaan on lisätty kehonosan nimi “腮窝” (guó wō), jossa kysta sijaitsee. Toisessa vastineessa on käytetty vieraannuttavaa käännösstrategiaa, eli on translitteroitu sana Baker Kiinaksi “贝克” (bèi kè), joka on ulkomalaisen henkilönimen ääntämisen mukaan. Molemmat vastineet esiintyvät kiinankielisessä lääketieteen materialissa ja ovat yleisessä käytössä. Siksi päätimme lisätä molemmat vastineet sanastoomme. On hyödyllistä, jos tulkki tietää molemmat vastineet tulkkaustilanteessa, koska ei kukaan tiedä etukäteen kumpi on tuttu asiakkaalle.

Huomasimme kuitenkin lähivuosien kirjallisuudessa “腠窝囊肿” (guó wō náng zhǒng) olevan yleisempi termi toiseen verrattuna, muun muassa vasta viime vuoden 倪立青 :n (2021, s. 16) julkistamassa kirjassa 《类风湿关节炎》 käytetään myös kyseistä termiä. Lisäksi virallinen termisivusto 术语在线, jota ylläpitää Kansallisen tieteellisten ja teknologisten termien komitea luettelo pelkästään termin “腠窝囊肿” (guó wō náng zhǒng), “贝克囊肿” (bèi kè náng zhǒng) termin sijasta. Näin ollen suosittelemme käyttämään ensisijaisesti vastinetta “腠窝囊肿” (guó wō náng zhǒng), jossa ei ole vieraan kielen tyylistä ilmaisua, joka lienee ymmärrettävämpää asiakkaille.

Esimerkki 2

termi: lääkärinlausunto B

vastine: B 类医师意见书

Vastineiden löytäminen ei ole niin yksinkertaista kuin kuvitellaan. Osaille termeille ei ole helposti löydettävissä tarkkaa vastinetta suomenkielisen määritelmän kautta, kuten termi lääkärinlausunto B. Suomen Kielitoimiston sanakirjasta löysimme lausunto-sanana selityksen, joka tarkoittaa “asiantuntemukseen nojautuva tai pyydetty, tavallisesti kirjallinen mielipiteen ilmaisu, kannanotto, selvitys tai muuta sellaista” (Kotimaisten kielten keskus, i.a.). Näin ollen käänsimme lausunnon kiinaksi “意见书” (yì jiàn shū), ja vastaavasti saimme lääkärinlausunnon vastineen kiinaksi “医师意见书” (yī shī yì jiàn shū), joka tarkoittaa sanasta sanaan suomeksi “lääkärin laatima asiakirja mielipiteestään/kannanotostaan”. Kyseiseen vastineeseen liittyvien lähteiden lukiessamme huomasimme, että se on käytetty sekä Manner-Kiinassa että Taiwanissa.

Toisaalta olimme alkuvaiheessa harkinneet vastineeksi toisen vaihtoehdon “医生证明” (yī shēng zhèng míng), jossa käytetään yläkäsitettä. Ajateltuamme uudelleen, päädyimme tulokseen, että “医生证明” (yī shēng zhèng míng) tarkoittaa

suomeksi lääkärintodistusta, joka ei ole täsmällinen termi lääkärinlausunnolle. *Lääkärintodistus ja lääkärinlausunto* artikkelin mukaan lääkärintodistuksessa lääkäri toteaa tutkimuksessa varmistetut tosiasiat, mutta hän ei tee niiden perusteella johtopäätöksiä. Toisaalta lääkärinlausunnossa varmennettujen tosiasioiden toteamisen lisäksi, lääkäri arvioi vielä potilaan tilanteen ja kyvyn, ja ottaa kannan siihen, täyttääkö potilas etuuden saamisen edellytykset. (Saarelma, 2021.) Huolellisen vertauksen ja analyysin jälkeen, olemme todenneet, että lääkärinlausunnon vastine on “医师意见书” (yī shī yì jiàn shū), joka on täsmällisempi kuin “医生证明” (yī shēng zhèng míng) “lääkärintodistus”.

Vastineen löytämisen jälkeen, muutimme Suomen termin järjestyksen B lääkärinlausunnoksi, koska Kiinan kielen kielioopin mukaan adjektiivi sijaitsee substantiivin edessä. Huomasimme kuitenkin, että vastine “B 医师意见书” ei riittänyt vielä suomen kielen termille, sillä tämä vastine syntyy eri tulkintavaihtoehtoja. Lisäksi tällainen vastine ei vastaa kiinan kielen idiomaattisuuteen.

Kelan vaatimat lääkärintodistukset jakaantuvat eri ryhmään: A-todistukseen, B-, C-lausuntoon ja D-todistukseen (Kela, i.a.). Tämän vuoksi täytyy lisätä vastineeseen vielä sana “类” (tyyppi) käyttäen käännösstrategia pragmaattista adaptatiota, tällöin saimme “B 类医师意见书” eli suomeksi “B tyyppin lääkärinlausunto”. Lopuksi saimme varmistuksen kiinan kieltä osaavalta lääkäriltä vastineen sopivuudesta.

Esimerkki 3

termi: toimintaterapia

Vastine: 作业疗法, 职能治疗, 职业治疗

Suomen kielen sana “toiminta” tarkoittaa kiinaksi “行动, 行为” ja “terapia” tarkoittaa kiinaksi “治疗”. Aluksi saimme vastineen “行动治疗” (xíng dòng zhì liáo) tai 行为治疗 (xíng wéi zhì liáo), mutta huomasimme heti, että kumpikaan niistä vastineista ei vastaa suomen kielen termin määritelmää. Toimintaterapia tarkoittaa

hoitomuotoja, joissa pyritään esimerkiksi luovien toimintamuotojen ja arkipäiväisten askareiden opetteluun avulla kehittämään potilaan toimintakykyä (Duodecimi Terveysportti, sanakirjat, i.a.). Koska emme pystyneet suoraan saamaan sopivaa vastinetta suomen termistä eikä suomen määritelmästä, turvauduimme englannin vastineeseen välikielenä. Välikieli tarkoittaa tapaa, jolla toisen kielen kääntäminen tapahtuu kolmannen kielen kautta (Tieteen termipankki, 2015c). Tässä tapauksessa välikieli on englanti.

Duodecimin sanakirjasta saimme myös luotettavan englannin vastineen “occupational therapy”, jonka jälkeen saimme kiinan vastineen “职业疗法” (zhí yè liáo fǎ) Cambridge Dictionary englanti-kiina sanakirjasta. Tämän ohella löysimme tiedonhaussa vastineet “职能治疗” (zhí néng zhì liáo) ja “作业治疗” (zuò yè zhì liáo). Sen jälkeen tarkistimme huolellisesti jokaisen edellä mainitun vastineen monista lähteistä.

Kattavien lähteiden arvioinnin, vertauksen ja analyysin jälkeen tiedämme, että ei ole yhtenäistä kiinankielistä vastinetta toimintaterapia suomenkieliselle termille, sen sijaan eri maassa tai alueella käytetään eri käännösversioita. Vastine “作业疗法” (zuò yè liáo fǎ) käytetään virallisesti sekä Manner-Kiinassa (术语在线, i.a.) että Japanissa (日本作业疗法士协会 Japanese Association of Occupational Therapists, i.a.). Vastine “职能疗法” (zhí néng zhì liáo fǎ) käytetään Taiwanissa virallisesti (亚洲大学职能治疗学系, i.a.) ja muiden maiden Kiinan kielen piirissä, kuten Australiassa (TILEGNE Therapy, i.a.), Malesiassa (flyingkids, i.a.) ja Singaporessa (林弘谕, 2021). Vastine “职业治疗” (zhí yè zhì liáo) käytetään Hongkongissa (香港职业治疗学会, i.a.). Täten laitoimme kolme vastineet sanastoomme. Suosittelemme, että tulkkaustilanteessa tulkki valitsee sopivan vastineen asiakkaan lähtömaan tai lähtöalueen mukaan, koska tällaisessa tapauksessa kyse ei liity siihen, että mikä vastine on paras käännöstekniikan kannalta, vaan liittyy asiakkaan omaan kielen käyttötapaan.

Esimerkki 4

termi: sormien ulnaarideviaatio

vastine: 手指尺侧偏斜 (掌指关节尺侧偏斜)

On usein vaikea tai jopa mahdotonta löytää sanakirjoista kiinankielisiä vastineita erikoisalan termeille, esimerkiksi nivelen rakenteen ja nivelreuman oireen termeille. Sen lisäksi tulkkille on haasteellista arvioida, onko löytämänsä lääketieteellinen vastine paikkansapitävä. Näin ollen suomen ja kiinan kielen lääketieteelliset kuvat hyödyttävät vastineiden löytämisessä sekä varmistamisessa.

Saimme Duodecimin sanakirjasta selityksen, jonka mukaan ulnaarideviaatio tarkoittaa “kyynärluun puolelle kääntyvää taipuma tai virheasentoa”. Kiinankielisistä materiaaleista löysimme kiinan kielen vastineet “尺侧偏斜” (chǐ cè piān xié) ja “尺侧偏移” (chǐ cè piān yí), jotka vastaavat todennäköisesti *ulnaarideviaation* selityksen. Näiden lisäksi löysimme ulnaarideviaation suomenkieliset kuvat *Reumataudit*-kirjasta (Isomäki, 2002, s. 156) ja *Duodecim*-aikakausikirjasta (Stjernberg-Salmela ym., 2021, s. 1048) sekä kuva kiinankielisestä kirjasta 《类风湿关节炎》(钱先&陈剑梅, 2018, s. 16, s. 18). Kuvat varmistavat vastineen oikeellisuuden.

Seuraava haaste on valita paras vastine kahdesta synonyymista, eli “尺侧偏斜” (chǐ cè piān xié) tai “尺侧偏移” (chǐ cè piān yí). Huomasimme molempien termien olevan oikein, sillä molemmat esiintyvät lääketieteellisissä kirjoissa sekä artikkeleissa. “尺侧偏斜” (chǐ cè piān xié) esiintyi kuitenkin useammin vuoden 2021 lääketieteellisissä artikkeleissa. Lisäksi reumatologian asiantuntija 倪立青 (2021, s. 20) käytti myös kyseistä termiä selittäessään “sormien ulnaarideviaation” oiretta 《类风湿关节炎》 kirjassa. Täten päädyimme valitsemaan “尺侧偏斜” (chǐ cè piān xié). Sormien ulnaarideviaatio sormi tarkoittaa Kiinaksi 手指. Viimein saimme lopullisen vastineen “手指尺侧偏斜” (chǐ cè piān xié), joka on myös käytetty yleisesti Kiinan lääketieteellisessä kirjoisuudessa.

Valitsimme sanastoomme tarkoituksellisesti termin “sormien ulnaarideviaatio” ulnaarideviaation sijaan. Tarkoituksena on tarjota tulkille tarkempaa tietoa nivelreuman oireesta ja välttää mahdolliset väärinymmärrykset, koska vastineen etsiessään huomasimme, että jos käytetään pelkästään “ulnaarideviaatio” hakusanaalla, tulee eniten tekstejä ja kuvia ranteen ulnaarideviaatiosta, joka ei liity ollenkaan nivelreumaan. Tarkemmin sanottuna kyseinen oire tarkoittaa “sormien tyvyniveliä ulnaarideviaatio”, siis käänösstrategia pragmaattisen adaptaation mukaan voi kääntää myös Kiinaksi “掌指关节尺侧偏斜” (zhǎng zhǐ guān jié chǐ cè piān xié) eli *tyvynivel ulnaarideviaatio*, joka onkin yleisesti käytetty ja jopa ammattimaisempi lääketieteellinen termi. Täten lisäsimme myös sen vaihtoehdona sulkeeseen sanastoomme, näin tulkki ja kääntäjä voi valita sopivin vastineen tilanteen mukaan töissä.

Esimerkki 5

termi: Kuntoutustuki

vastine: 暂时失能者的临时退休金

Termille *kuntoutustuella* ei löydy suoraan vastinetta kiinan kielestä, todellisuudessa kiinan kielessä ei ole kuntoutustuen käsitettä ollenkaan, jonka vuoksi meidän on luotava itse vastine sanastoomme. Ensiksi jaoimme suomen kielen termin kahteen osaan, kuntoutukseen (康复) ja tukeen (补贴). Näin ollen aluksi saimme vastineen kiinaksi “康复补贴” (kāng fù bǔ tiē). Tässä tapauksessa huomasimme kuitenkin, ettei sanatarkka käänös vastaa termin määritelmää. Kuntoutustuki on Kelan maksama määräaikainen työkyvyttömyyseläke. Sen saajan työkyky arvion mukaan palautuu asianmukaisen hoidon tai kuntoutuksen jälkeen. (Kela, 2021b.) Suomenkielisessä määritelmässä kerrotaan monet tärkeät asiat, kuten määräaikainen (有期限的), työkyvyttömyys (失能, 丧失劳动能力) ja eläke (退休金). Käytimme kääntäessään pragmaattista adaptaatio käänösstrategiaa, ja valitsimme monista vaihtoehdoista “暂时失能者的临时退休金” (zàn shí shī néng zhě de lín shí tuì xīu jīn), koska se kuvaa parhaiten suomenkielisen määritelmän keskeiset seikat.

7.6 Sanaston arviointi

Opinnäytetyömme tavoitteena on tehdä nivelreumaan liittyvä sanasto, joka voi toimia apuvälineenä ennen kaikkea tulkille, josta aiheesta kiinnostunut saa myös tietoa pähkinäkuoressa. Tämän vuoksi valitsimme sanastoomme tarkoituksellisesti termit, jotka esiintyvät todennäköisesti lääkärin käynnillä tai joiden vastineita on vaikea löytää.

Sanaston totuudenmukaisuuden vuoksi sekä suomenkieliset termit että kiinankieliset vastineet on valittu vain luotettavista tiedekirjoista, esimerkiksi painetuista kirjoista: *Nivelreuma*, *Reuma*, 《类风湿关节炎》, 《类风湿关节炎及强直性脊柱炎中西医诊治》 ja myös luotettavilta nettisivustoilta, kuten Nivelreumaliitto, Duodecim terveystietä ja 术语在线 (Kiinan terminologian tietopalvelusivusto). Jos suoraa vastinetta ei löydetty, loimme itse perusteellisesti kiinankieliset vastineet luotettavien materiaalien avulla.

Ymmärrämme myös termin määritelmän tärkeyden, ja näin ollen lainasimme suoraan asiantuntijoiden laatimat määritelmät ensisijaisesti täsmällisyyden vuoksi. Jos tällaista määritelmää ei löytynyt, laadimme itse määritelmän eri luotettavien lähteiden perusteella. Lisäksi merkitsimme sanastoomme jokaisen määritelmän lähteen tähtimerkillä ★ tai numeroilla. Edellä mainittu tapa auttaa lukijaa ymmärtämään termiä määritelmämme avulla, ja tarkistamaan enemmän tietoa lähteistä halutessaan. Lukija voi myös arvioida sanastomme luotettavuutta lähteiden perusteella.

Pyrimme tuottamaan täsmällisen ammattisanaston, ja siksi olimme tarkkoja ja kriittisiä. Työelämäohjaajamme, joka on terveystieteen lehtori, on tarkistanut meidän sanastomme. Tarvittaessa olemme konsultoineet kiinan kieltä osaavaa lääketieteen asiantuntijaa.

Halusimme laatia sanaston, joka hyödyttäisi tulkkia mahdollisimman paljon sekä valmistautumisessa että tulkkaustilanteissa. Tästä syystä päädyimme tekemään

kaksi sanastoversiota. Ensimmäinen sanasto on jaettu kategorian mukaan, johon sisältyy suomenkieliset termit ja suomenkieliset määritelmät sanastotaulukon vasenpuolella, ja toisella puolella kiinankieliset vastineet. Ajatuksena on auttaa tulkkeja valmistautumaan työhönsä määritelmien tai selityksien avulla. Toinen on aakkosjärjestyksessä oleva sanasto, joka sisältää samat termit ja niiden kiinankielisen vastineet ilman määritelmiä. Aakkosjärjestyksen ja taulukon selkeys auttavat tulkkeja löytämään tarvitsemansa termejä nopeasti tulkkaustilanteissa. Molemmat sanastot ovat tehty Word-taulukoksi. Näin tulkki voi kätevästi lisätä uusia termejä ja tarvittaessa järjestää sanaston suomenkieliseen aakkosjärjestykseen.

Tulevaisuutta ajatellen lääketiede kehittyy jatkuvasti, jonka vuoksi voi syntyä uusia suomenkielisiä termejä, kuten uusimpia hoitomenetelmiä tai lääkkeitä, jolloin tietyt termit sanastostamme voivat vanhentua. Toisaalta kieli itse kehittyy jatkuvasti ja termit voivat muuttua ajan myöten. Kun esimerkiksi käänsimme termiä lääkärilausunto, huomasimme sen jakautuvan aikaisemmin lääkärilausuntoon B1 ja B2. Nykyään ne ovat kuitenkin vanhentuneet. Tällä hetkellä päivitetty termi on lääkäriinlausunto B, jonka valitsimme sanastoomme. Tulevaisuudessa on myös mahdollista, että kiinan kielestä syntyy virallinen vastine käsitteelle, joka ei ole vielä olemassa. Tällä kertaa jouduimme kuitenkin luomaan niitä omatoimisesti. Sanastossamme on muitakin tämänkaltaisia termejä kuten esimerkiksi toimintaterapia, jonka viralliset vastineet ovat erilaisia eri kiinan kieltä puhuvilla alueilla, kuten Manner-Kiinassa, Taiwanissa ja Hongkongissa. Tästä syystä lisäsimme kaikki kolme virallista vastinetta sanastoomme. On kuitenkin mahdollista, että termille *toimintaterapia* on vain yksi vastine tulevaisuudessa. Sanastoa on syytä päivittää myöhemmin edellä mainittujen seikkojen vuoksi. Tulkin on pysyttävä ajan tasalla työkielissään ja kulttuureissaan, jotta hän osaa käyttää siihen aikaan sopivinta termiä ja vastinetta tulkkaustilanteessa.

8 POHDINTA

Terveydenalaan liittyvä tulkkaustoimeksianto on tärkeä osa tulkkaustyötä. Terveysalan aihepiirit ovat hyvin laajat ja kyseisen alan tulkkaustilanteissa käytetyt erikoiskielet ovat usein vieraita maallikolle, mikä asettaa suuren haasteen tulkille. Tämä voi vaikuttaa tulkkeen laatuun ja pahimmillaan aiheuttaa jopa väärinymmärryksiä. Siksi tulkkina pidämme tärkeänä sitä, että tulkkausalalle kehitetään ja päivitetään jatkuvasti eri aiheiden sanastoja eri kielille. Täsmällinen ja kattava sanasto on tehokas työkalu tulkille niin itse tulkkaustilanteessa kuin tulkkaustilanteeseen valmistautumisessakin. Tällä hetkellä suomi–kiina-ammattisanastoja on hyvin vähän, joten opinnäytetyön suunnittelun alkuvaiheessa saimme idean tehdä terveysalaan liittyvä sanasto.

Opinnäytetyömme alkuvaiheessa ajattelimme tehdä reumataudeista sanaston, mutta huomasimme, että tähän aiheeseen kuuluu liian monia eri tauteja. Rajallisen ajan ja laadun varmistamisen vuoksi sovimme lopulta rajata aiheen nivelreumaan, joka on Reumaliiton (2022) mukaan yleisin tulehduksellinen reumasairaus. Nivelreuma on myös hyvin monimutkainen sairaus, johon liittyy lukuisia lääketieteellisiä termejä sairaustyypeistä, sairauden oireista, erilaisista hoitomuodoista ja muista osa-alueista, joten se on erittäin haastava aihe tulkille. Länsimaisen lääketieteen hoitomenetelmien lisäksi Kiinassa käytetään tarvittaessa myös perinteisen kiinalaisen lääketieteen hoitomenetelmiä, jossa hoitoon liittyvät käsitteet nivelreumasta voivat olla suomalaisille lääkäreille tuntemattomia. Meille heräsi ajatus tulkkaustyön tarpeesta, että lisäämme perinteisen kiinalaisen lääketieteen tiedot sekä tietoperustaamme että sanastoomme. Meille on todella merkityksellistä, että voimme tulkkausalalan kehittämiseksi laatia nivelreumaan liittyvän sanaston, josta hyötyvät itsemme lisäksi myös muut asioimistulkit ja asioimistulkkauksen opiskelijat.

Tämä opinnäytetyö oli aikaa vievä ja samalla innovatiivinen työ. Suunnittelimme työprosessin ja ajankäytön tarkasti ja pysyimme suunnitellussa aikataulussa. Opinnäytetyöprosessi alkoi keväällä 2021, ja työprosessi kesti noin vuoden ajan.

Osallistuimme ohjaukseen aktiivisesti ja opimme siitä paljon, samoin kuin vertaispalautteesta. Opinnäytetyöprosessimme aikana pyrimme siihen, että yhteytemme työelämään on suunnitelmallista, tarkoituksenmukaista ja vastuullista. Koko prosessin ajan noudatimme ammattialamme arvoperustaa ja ammattieettisiä periaatteita. Sanastotyössä noudatimme TSK:n sanastotyön ohjeita.

Tämä opinnäytetyö oli meille antoisaa prosessin jokaisessa vaiheessa aina suunnittelusta toteutukseen ja arviointiin saakka. Termien keräämisessä pohdimme huolellisesti, miten valitsimme termit. Työelämän käytännöllisyyttä ajatellen kysyimme sekä lääketieteen asiantuntijalta että tulkkiollegoilta palautetta tekemästämme sanastosta ja siihen valituista termeistä. Lisäksi teimme yhteistyötä työelämän edustajan kanssa, jotta sanastosta löytyisivät myös hankkeen kannalta keskeisimmät termit. Termien määritelmävaiheessa opimme, että määritelmä ei ole pelkästään termin selitystä, vaan sen muotoilemisessa on omat sääntönsä. Pääsimme myös harjoittelemaan termin määritelmän muotoilemista soveltamalla sanastotyön keskeisiin käsitteisiin ja määritelmämuotoihin liittyviä ohjeita. Vastinetyössä käytimme luotettavia ja ajankohtaisia lähteitä sekä sovelsimme käännteorioita ja -strategioita. Pohdimme myös, miten valitaan paras vastine sen käyttötarkoituksen mukaan. Teorian soveltamisesta, käännteratkaisuista sekä vastineiden suosituksesta annoimme esimerkkejä raporttiosuudessa. Opinnäytetyön sanastotyöstä saatua arvokasta kokemusta voimme myös hyödyntää ehdottomasti, kun teemme jatkossa sanastoa muista aiheista.

Sanaston muotoa valitessamme pohdimme huolellisesti myös sanaston käyttötarkoitusta, siksi teimme kaksi erillistä sanastoa. Ensimmäinen sanasto luokitellaan sanaston sisällön mukaan, ja siinä olevat määritelmät ja yksityiskohtaiset lähteet auttavat tulkkiä perehtymään aiheeseen valmistautumisessa. Toiseen sanastoon sisällytimme pelkästään suomenkieliset termit ja kiinankieliset vastineet, suomen kielen aakkosjärjestelmän mukaisesti. Tarkoituksena on se, että luotettavan tiedon nopea ja tarkka löytäminen on tulkkauksilanteen kannalta helppoa. Lisäksi käytimme helposti päivitettävää taulukkomuotoa, joka on myös kätevä tulostaa ja ottaa mukaan tulkkauksilanteeseen. Sanastomme palvelee myös

Terkku-hanketta, jonka tavoitteena on lisätä Suomessa maahanmuuttajataustaisten henkilöiden tietoutta tarttumattomista taudeista. Sanaston kohderyhmiä ovat niin tulkit kuin Terkku-hankekin.

Tulkki törmää helposti tuntemattomaan aiheeseen tulkkauksessa, joten häneltä vaaditaan hyvää tiedonhaun kykyä. Tutustuessamme lähteiden arviointikriteereihin tajusimme hyvin sen, miksi on niin tärkeää käyttää ajantasaista ja tutkittua tietoa ja tietolähteitä. Ajantasaisuus on erityisen tärkeä terveysalaan liittyvissä asioissa, kun uudemmat ja paremmat lääkkeet sekä hoitomenetelmät luodaan ja tuoremmat tutkimuksen löydökset esiintyvät. Lisäksi havaitsimme tilaston muuttuvan koko ajan. Jopa viime vuoden tilasto ei välttämättä ole enää voimassa tänä vuonna, kuten *vuosiomavastuun* summa. Näin ollen olemme ottaneet huomioon erityisesti lähteiden julkaisuvuodet. Tietoperustassa ja sanastotyössä käytimme runsaasti ja monipuolisesti lähteitä sekä suomen että kiinan kielellä, ja arvioimme lähteitä huolellisesti ja kriittisesti, varmistaaksemme, että ne ovat relevantteja, korkeatasoisia ja ajankohtaisia. Työprosessin aikana tiedonhaun taitomme ovat kehittyneet, mikä auttaa meitä myös tulevaisuudessa tulkkauksiin valmistautumisessa.

Opinnäytetyö toteutettiin kolmen opiskelijan tiimityönä. Pyrimme tasapuoliseen ja oikeudenmukaiseen työnjakoon. Prosessin aikana huomasimme, että tiimityö ei olekaan niin yksinkertaista, sillä monet yksityiskohdatkin pitää sopia yhdessä ratkaistavaksi. Opimme myös, että kunnioitus, kannustus ja kaikkien mielipiteiden kuuntelu ovat tärkeitä tekijöitä onnistuneessa tiimityössä. Opinnäytetyöstämme saadut tiimityön kokemukset ja vuorovaikutustaito ovat arvokkaita ja hyödyllisiä tulevaisuuden työelämässämme.

Olemme hyvin tyytyväisiä omaan työhömmme. Nivelreumaan liittyvä sanastomme täytti tulkkausalalle yhden osan tämän aiheen suomi–kiina-sanaston puutteesta. Lisäksi raporttiosuudessa aiheeseen liittyvät tiedot auttaisivat tulkkia valmistautumisessa. Toivomme, että tämä sanasto laajentuu jatkuvasti ja myös muu kuin tulkkausalalla hyötyisi opinnäytetyöstämme. Olemme myös hyvin kiitollisia, kun pääsimme tekemään Terkku-hankkeen kanssa yhteistyötä. Opinnäytetyömmme

prosessissa olemme saaneet arvokkaita neuvoja ja tukea Diakin ohjaajilta, työelämäohjaajalta ja suomen kielen opettajilta, mistä esitämme heille kaikille kiitoksemme.

LÄHTEET

- Duodecim terveystietä. (i.a.). Toimintaterapia. Teoksessa *Duodecimien sanakirja*. Saatavilla 26.12.2021 <https://www.terveysportti.fi/apps/sanakirjat/0/toimintaterapia>
- Eklund, K. (2012). *Nivelreuma*. Helsingin reumakeskus.
- Flyingkids. (i.a.). *职能治疗*. Saatavilla 12.1.2022 <https://www.flyingkidsmalaysia.com/services-occupational-therapy>
- Honkala, H., & Äyräväinen, L. (19.12.2019). Reuma ja suun terveys. *Duodecim Terveyskirjasto*. <https://www.terveyskirjasto.fi/trv00133>
- Hus. (i.a.). *Reumatologian poliklinikka, Meilahden kolmiosairaala*. Saatavilla 29.3.2022 <https://www.hus.fi/potilaalle/sairaalat-ja-toimipisteet/meilahden-kolmiosairaala/reumatologian-poliklinikka-meilahden>
- Hytönen, N., Rissanen, T. & Hyvönen, N. (2006). *Käden käänteessä: Viittoma-kielen kääntämisen ja tulkkauksen teoriaa sekä käytäntöä*. Finn Lectura.
- Isomäki, H. (2002). Nivelreuma. Teoksessa M. Leirisalo-Repo, M. Hämäläinen, & E. Moilanen (toimi.), *Reumataudit* (3. uud. p.). (s. 155–156). Kustannus Oy Duodecim
- Julkunen, H. (2.8.2019). *Nivelreuma*. *Duodecim Terveyskirjasto*. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00051>
- Kela. (1.1.2022). *Lääkekorvaukset*. <https://www.kela.fi/laakkeet>
- Kela. (25.10.2021a). *Eläkettä saavan hoitotuki*. <https://www.kela.fi/elaketta-saavan-hoitotuki?inheritRedirect=true>
- Kela. (3.8.2021b). *Työkyvyttömyyseläke ja kuntoutustuki*. <https://www.kela.fi/tyokyvyttömyyselake-ja-kuntoutustuki?inheritRedirect=true>
- Kela. (27.11.2020). *16 vuotta täyttäneen vammaistuki*. <https://www.kela.fi/vammaistuki-aikuiselle?inheritRedirect=true>
- Kela. (i.a.). *Lääkäriinlausunnot ja -todistukset eri elämäntilanteissa*. Saatavilla 1.3.2022 <https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-terveydenhuolto-laakarinlausunnot-ja-todistukset>

- Kotimaisten kielten keskus. (i.a.-a). *Mitä yleiskieli on?* Saatavilla 24.08.2021
https://www.kotus.fi/kielitieto/yleiskieli_ja_sen_huoltaminen/yleiskieli/mita_yleiskieli_on
- Kotimaisten kielten keskus. (i.a.-b). *Erikoiskieli*. Teoksessa *Kielitoimiston sanakirja*. Saatavilla 12.3.2022 <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/Erikoiskieli?searchMode=all>
- Kotimaisten kielten keskus. (i.a.-c). *Lausunto*. Teoksessa *Kielitoimiston sanakirja*. Saatavilla 23.12.2021 <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/lausunto?searchMode=all>
- L1386/2010 Laki kotoutumisen edistämisestä 30.12.2012/1386 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2010/20101386?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=2010%2F1386>
- L423/2003. kielilaki 6.6.2003/423. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030423#a423-2003>
- L731/1999. Perustuslaki 11.6.1999/731. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=perustuslaki#a731-1999>
- L785/1992. Laki potilaan asemasta ja oikeuksista. 17.8.1992/785
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=potilaan%20oikeus>
- Leirisalo-Repo, M., Hämäläinen, M., & Moilanen, E. (2002). *Reumataudit* (3. uud. p.). Kustannus Oy Duodecim.
- Martio, J., Karjalainen, A., Kauppi, M., Kukkurainen, M., & Kyngäs, H. (toim.) (2007). *Reuma*. Kustannus Oy Duodecim.
- Moniheli. *Terveys. Terkkutoiminta*. Saatavilla 13.03.2022 <https://moniheli.fi/teemat/terveys/>
- Nummela, K. (10.12.2018). Kaularanka - atlantoaksiaalinen subluksaatio (AAS). Kuvatietokanta. *Suomalainen lääkärisseura Duodecim*.
<https://www.kaypahoito.fi/ima02469>
- Pasanen, P. (2011). *Kotouttaminen ja vieraannuttaminen sanastontekijän vastinetyössä*. <http://www.terminfo.fi/sisalto/kotouttaminen-ja-vieraannuttaminen-sanastontekijan-vastinetyossa-170.html>

- Pirilä, L., & Puolakka, K. (2020). REKO-yhdistelmä-lääkitys on edelleen perusteltu aloitushoito nivelreumassa. *Aikakauskirja DUODECIM*, 136(7), 727–9
- Poutu, P., & Tenhonen -Lightfoot, E. (2020). Yhteistyö puhuttujen kielten asiointitulkkien kanssa sosiaali- ja terveysalan vuorovaikutustilanteissa. Anna Liisa Karjalainen ja Kristiina Wallenius- Penttilä (toim.) *Eri tavoin kommunikoivien kohtaaminen sosiaali- ja terveysalan työssä*. (opetus diak 5). Diakonia-ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/344887/DIAK_Opetus_5.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Puolakka, K. (2.7.2019). Nivelreuma. *Duodecim Terveysportti*. <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/ltk/article/ykt01933>
- Rantalaiho, V., Sokka, T., & Meri, S. (2017). Nivelreuma. *Aikakauskirja DUODECIM*, 133(18), 1691–8 <https://www.duodecimlehti.fi/duo13915>
- Reumaliitto. (2022). *Nivelreuma*. <https://www.reumaliitto.fi/fi/reuma-aapinen/reumataudit/nivelreuma>
- Reumaliitto. (i.a.). *Tietoa meistä*. Saatavilla 27.8.2021 <https://www.reumaliitto.fi/fi/reumaliitto/tietoa-meista>
- Reumaliitto. (i.a.). *Yhdistykset*. Saatavilla 27.8.2021 <https://www.reumaliitto.fi/fi/yhdistykset>
- Rönneberg, M. (2020). Kielelliset ja kulttuuriset oikeudet yhdenvertaisuuden tautilla. Anna Liisa Karjalainen ja Kristiina Wallenius- Penttilä (toim.) *Eri tavoin kommunikoivien kohtaaminen sosiaali- ja terveysalan työssä*. (opetus diak 5). Diakonia-ammattikorkeakoulu. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/344887/DIAK_Opetus_5.pdf?s
- Saarelma, O. (10.5.2021). *Lääkärintodistus ja lääkärinlausunto*. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00299>
- Salo, J. (2007). *Asioimistulkkauksella yhdenvertaisuutta*. *Duodecim aikakauskirja*. Saatavilla 13.03.2022 <https://www.duodecimlehti.fi/duo96305>
- Sammalkorpi, J. (i.a.) Qi kiinalaisessa lääketieteessä. *Qi, Yin ja Yan-Kiinalainen lääketiede ja sen peruskäsitteet*. *Akufunktio*. Saatavilla 13.3.2022 <https://akufunktio.fi/akupunktio/kiinalaisen-laaketieteen-peruskasitteet.html>

- Sanastokeskus TSK. (2006). *Terminologian sanasto*. Yleiskäsite. Saatavilla 13.03.2022 <https://termipankki.fi/tepa/fi/haku/sanastotyö>
- Sanastokeskus. (i.a.). *Etusivu*. <http://www.tsk.fi/tsk/fi/etusivu-1.html>
- Stjernberg-Salmela, S., Aspinen, S., Waris, E., Juutilainen, T., Kuuramaa, L., & Ryhänen, J. (2021). Reumapotilaan käsi- ja ranneongelmien kirurginen hoito. *Aikakausikirja DUODECIM*, 137(10), 1047–1053
<https://www.duodecimlehti.fi/duo16235>
- Suomalainen, J. (2002). *Erikoiskielistä yleiskieleen- termeistä sanoiksi*.
<https://www.kielikello.fi/-erikoiskielista-yleiskieleen-termeista-sanoiksi>
- Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Reumatologisen yhdistyksen asettama työryhmä. (18.02.2022). *Nivelreuma*. Käypä hoito -suositus. Suomalainen lääkärisseura Duodecim.
<https://www.kaypahoito.fi/hoi21010>
- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (2021). *Asioimistulkin ammattisäännöstö 2021*. Saatavilla
<https://www.sktl.fi/@Bin/842e12d45c184ae7a838f8b2916f36aa/1643896027/application/pdf/2533049/Asioimistulkin%20ammattisa%CC%88a%CC%88nno%CC%88sto%CC%88%202021.pdf>
- Suonuuti, H. (2012). *Sanastotyön opas*. (2.p.) Sanastokeskus TSK ry. Terveyskylä. (15.4.2020). *Tietoa nivelreumasta*. <https://www.terveyskyla.fi/reumatalo/reumasairaudet/nivelreuma/tietoa-nivelreumasta>
- Tieteen termipankki. (02.12.2013). *Vastine*. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:vastine>
- Tieteen termipankki. (13.12.2014a). *Käsitejärjestelmä*. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Terminologiaoppi:k%C3%A4sitej%C3%A4rjestelm%C3%A4>
- Tieteen termipankki. (27.10.2014b). *Yläkäsite*. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Terminologiaoppi:yl%C3%A4k%C3%A4site>
- Tieteen termipankki. (27.10.2014c). *Sanastotyö*. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Terminologiaoppi:sanastoty%C3%B6>
- Tieteen termipankki. (10.02.2015a). *Yksilökäsite*. [https://tieteentermipankki.fi/wiki/Terminologiaoppi:yksilökäsite](https://tieteentermipankki.fi/wiki/Terminologiaoppi:yksil%C3%B6k%C3%A4site)

- Tieteen termipankki. (14.09.2015b). *Skoposteoria*. <https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Käännöstiede:skoposteoria>
- Tieteen termipankki. (26.5.2015c). *Välikieli*. <https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Käännöstiede:välikieli>
- Tieteen termipankki. (02.05.2016a). *Määritelmä*. <https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Määritelmä>
- Tieteen termipankki. (07.04.2016b). *Termi*. <https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Terminologiaoppi:termi>
- Tieteen termipankki. (18.1.2017). *Tarkoite*. <https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Terminologiaoppi:tarkoite>
- Tieteen termipankki. (6.6.2019). *Kääntäminen*. <https://termi-pankki.fi/tepa/fi/haku/kääntäminen>
- Tieteen termipankki. (27.1.2020). *Käännösstrategia*. <https://tieteentermi-pankki.fi/wiki/Käännöstiede:käännösstrategia>
- Tiittula, L. (2014). *Johdatusta kääntämiseen ja käännöstieteeseen*. https://docplayer.fi/21520733-Johdatusta-kaantamiseen-ja-kaannostieteeseen.html#show_full_text
- Tiittula, L., & Kolehmainen, L. (2020). Käännöstiede ja sen menetelmät. Teoksessa M. Luodonpää-Manni, M. Hamunen, R. Kostenius, M. Miestamo, U. Ni-kanne, & K. Sinnemäki (toim.), *Kielentutkimuksen menetelmiä I-IV* (s. 942–973). Luku 23. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia, Nro 1457, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsinki. <https://doi.org/10.21435/skst.1457>
- TILEGNE Therapy. (i.a.). *职能治疗*. Saatavilla 12.1.2022 <https://tilegnetherapy.com.au/zh-hans/occupational-therapy/>
- Traficom Liikenne- ja viestintävirasto. (i.a.) *Liikkumisesteisen pysäköintitunnuksen ja verovapautuksen hakeminen*. Saatavilla 1.2.2022 <https://www.traficom.fi/fi/asioi-kanssamme/liikkumisesteisen-pysakointitunnuksen-ja-verovapautuksen-hakeminen>
- Vero. (1.1.2021). *Autoveron palauttaminen vamman perusteella*. https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/auto/autoverotus/autoveron-palautus_invalideill/

- Weman, L. & Sokka-Isler, T. (2021). Nivelreuma tunnistetaan entistä aiemmin. *Aikakauskirja Duodecim*, 137 (15), 1549–1550. <https://www.duo-decimlehti.fi/duo16338>
- 亚洲大学. (i.a.). 职能治疗学系. Saatavilla 12.1.2022
https://ot.asia.edu.tw/zh_cn/brief
- 何羿婷. (toimi.). (2015). *类风湿关节炎及强直性脊柱炎中西医诊治*. 人民卫生出版社.
- 刘俊. (toimi.). (2016). *实用中药临床手册*. 化学工业出版社.
- 张剑勇, 李博 & 罗新乐. (toim.). (2021) *类风湿关节炎患者教育与就医指南*. 华夏出版社
- 倪立青. (toim.). (2021) *类风湿关节炎* (3. uud.p.). 中国医药科技出版社
- 日本作业疗法士协会 Japanese Association of Occupational Therapists. Saatavilla 12.1.2022 <https://www.jaot.or.jp/>
- 术语在线. (i.a.). *作业疗法*. Saatavilla 12.1.2022 <https://www.termon-line.cn/search?k=%E4%BD%9C%E4%B8%9A%E7%96%97%E6%B3%95&r=1642011362803>
- 李拥军(2017). *简明类风湿关节炎手册*. 广东科技出版社
- 林弘谕. (13.4.2021). 职能治疗师传妙招 为活跃乐龄生活储能. 《联合早报》.
<https://www.zaobao.com.sg/lifestyle/feature/story20210413-1138995>
- 钱先&陈剑梅. (toim.). (2018) *类风湿关节炎*. 人民卫生出版社
- 香港职业治疗学会. (i.a.). *职业治疗*. Saatavilla 12.1.2022
<https://hkota.org.hk/cht/home>

LIITE 1. Nivelreumaan liittyvä sanasto suomi–kiina määritelmineen

<p>NIVELREUMA</p> <p>autoimmuunisairaus, joka on yleisin pitkäaikainen niveltulehdus, jossa tapahtuu kudostuhoa etenkin nivelkalvoissa ^{1,3}</p>	<p>风湿关节炎 ^A</p>
<p>NIVELTEN RAKENTEET</p>	<p>关节结构</p>
<p>nivelpinta</p> <p>niveltynyt pinta, joka on luun rustopäällysteinen ja toista luuta vasten ⁹</p>	<p>关节面 ^A</p>
<p>nivelkapseli</p> <p>Nivelonteloa ympäröivä, niveltävän luusta toiseen ulottuva umpinainen pussi, jossa on sisimpänä nivelvoidetta tuottava nivelkalvo ja tämän ulkopuolisella kollageenisuinen syykalvo ¹</p>	<p>关节囊 ^A</p>
<p>nivelontelo</p> <p>tila, joka sijaitsee umpinainen nivelpussin sisällä, ja jossa on nivelvoidetta ¹</p>	<p>关节腔 ^A</p>
<p>sormen keskinivel</p> <p>nivel, joka sijaitsee sormen tyviluun ja keskiluun välillä ¹</p>	<p>近端指间关节 ^A</p>
<p>sormen kärkinivel</p> <p>nivel, joka sijaitsee sormen keskiluun ja kärkiluun välillä ¹</p>	<p>远端指间关节 ^A</p>
<p>varpaan keskinivel</p> <p>nivel, joka sijaitsee varpaan tyviluun ja keskiluun välillä ¹</p>	<p>近端趾间关节 ^B</p>

<p>varpaan kärkinivel</p> <p>Nivel, joka sijaitsee varpaan keskiluun ja kärkiluu välillä ¹</p>	<p>远端趾间关节 ^B</p>
<p>sormen tyvinivel</p> <p>nivel, joka sijaitsee kämmenluu ja sormen tyviluun välillä ¹</p>	<p>掌指关节 ^A</p>
<p>varpaan tyvinivel</p> <p>Nivel, joka sijaitsee jalkapöytäluun ja varpaan tyviluun välillä ¹</p>	<p>跖趾关节 ^A</p>
<p>nivelrako (=nivelväli)</p> <p>väli, joka on nivel-rustojen välillä ¹</p>	<p>关节间隙 ^A</p>
<p>nivelkalvo (=nivelvoidekalvo)</p> <p>poimuttunut kalvo, joka verhoaa nivelpussin sisäpintaa ja tuottaa nivelvoidetta ¹</p>	<p>关节滑膜 ^B</p>
<p>nivelrusto</p> <p>ohut sileä lasirustokerros, joka peittää nivelpintaa ¹</p>	<p>关节软骨 ^A</p>
<p>subkondraaliluu (=rustonalainen luu)</p> <p>luukudos, joka sijaitsee heti nivelruston alla ¹</p>	<p>软骨下骨 ^B</p>
<p>nivelneste (=nivelvoide)</p> <p>neste, joka voitelee nivelen liikkeitä, ja jota nivelkalvo erittää ¹</p>	<p>关节滑液 ^A</p>
<p>limapussi (=bursa)</p> <p>nesteen täyttämä pussi, joka vähentää lihasten, jänteiden tai luiden välistä hankausta ja taasaavaa rasitusta ²</p>	<p>滑膜囊 ^D</p>

OIREET JA DIAGNOSOINTI	症状与诊断
<p>autoimmuunitauti (=autoimmuunisairaus)</p> <p>tulehdustauti, jossa on vasta-aineita omia kudoksia kohtaan ³</p>	<p>自身免疫性疾病^A</p>
<p>hyppyreuma</p> <p>nivelreuma, jossa on lyhytaikaisia ja uusiutuvia niveltulehduksia ³</p>	<p>反复型风湿症^A</p>
<p>taudin kulku</p> <p>tapahtumasarja, joka osoittaa sairauden etenemistä ^{1, *}</p>	<p>病程^A</p>
<p>tulehduspesäke</p> <p>elin tai elimistön kohta, josta tauti leviää elimistöön ¹</p>	<p>感染病灶^E</p>
<p>sekundaarinen Sjögrenin oireyhtymä</p> <p>oireyhtymä, joka liittyy esimerkiksi nivelreumaan, jossa ominaisien avorauhasten eritysvähenee, ja mistä seuraa mm. suun ja silmien kuivuminen; lisäksi voi esiintyä sisäelinmuutoksia ja yleisoireita ¹</p>	<p>继发性干燥综合征^B</p>
<p>aamujäykkyys</p> <p>pitkittynyt kankeuden tunne, joka tapahtuu nivelissä aamuisin, ja liittyy niveltulehdukseen ¹</p>	<p>晨僵^A</p>
<p>Bakerin kysta</p> <p>tyrän tapainen pullistuma, joka esiintyy yleensä polvitaipeessa, ja aiheutuu polven turpoamisesta ³</p>	<p>腘窝囊肿^A (贝克囊肿)</p>
<p>kalkkikato</p> <p>kalsiumin poistuminen esimerkiksi luusta tai hampaasta ¹</p>	<p>骨质脱钙^N</p>

<p>eroosio (=luusyöpymä)</p> <p>syöpymä, joka esiintyy nivelpinnassa, ja näkyy röntgenkuvassa tai muussa kuvantamisessa ³</p>	<p>骨侵蚀 ^B</p>
<p>osteoporoosi</p> <p>luuaineksen (sekä sidekudosmatriksin että suolojen) väheneminen ¹</p>	<p>骨质疏松 ^B</p>
<p>ojennusvajaus</p> <p>liikkeen vaillinaisuus, jossa nivel ei pysty suoristumaan ^{★,9}</p>	<p>伸直受限 ^A</p>
<p>nyrkistysvajaus</p> <p>liikkeen vaillinaisuus, jossa sormen kärki ei pysty koskettamaan kämmenen päkiää ^{★,12}</p>	<p>握拳困难 ^B</p>
<p>koukistusvajaus</p> <p>liikkeen vaillinaisuus, jossa nivel ei pysty taivuttamaan koukkuun ^{★,1,9}</p>	<p>屈曲受限 ^G</p>
<p>reumakyhmy</p> <p>nivelreumassa esiintyviä ihonalaisia sidekudosrappeuma- ja tulehduskyhmyjä ¹</p>	<p>类风湿结节 ^A</p>
<p>joutsenkaulavirheasento (=joutsenkauladeformiteetti, =joutsenkauladeformaatio)</p> <p>vammasta tai nivelreumasta johtuva sormen virheasento, jossa sormi ojentuu liikaa keskineivelestä ja taipuu kärkinivelestä ¹</p>	<p>“天鹅颈”样畸形 ^B</p>

<p>napinläpiepömuotoisuus (=napinläpideformiteetti, =napinläpideformaatio)</p> <p>sormen epämuotoisuus, joka johtuu sormen keskinivelen (PIP-nivelen) tunkeutumisesta sormien ojentajalihaksen jänteeseen revenneen aukon läpi kuin napinlävestä ¹</p>	<p>“纽扣花”样畸形 ^B</p>
<p>ranteen radiaalideviaatio</p> <p>ranteen kääntyminen peukalon suuntaan ⁴</p>	<p>腕关节桡侧偏斜 ^Q</p>
<p>sormien ulnaarideviaatio</p> <p>sormien tyvinivelten kääntyminen pikkusormen suuntaan ⁴</p>	<p>手指尺侧偏斜 ^C (掌指关节尺侧偏斜 ^E)</p>
<p>sukkulamainen turvotus</p> <p>Oire, jossa sormen keskinivelestä syntyy sukulan muotoinen kuhmu, ja joka on tavallinen nivelreumapotilaalla ^{★, 6, 13}</p>	<p>梭形肿胀 ^N</p>
<p>atlantoaksiaalinen subluksaatio (AAS)</p> <p>atlantoakksiaalisesta epästabiiliudesta johtuva kannattajanikaman ja kiertonikaman välinen osittainen sijoiltaanmeno ¹</p>	<p>寰枢椎半脱位 ^B</p>

TUTKIMUS	检查
<p>sitrulliinipeptidivasta-aine (S- CCPAb)</p> <p>sitrulliinivasta-aine, reumatekijän kaltainen vasta-aine, jonka esiintyminen on tavallisempaa nivelreumassa kuin muissa niveltulehdus- ja sidekudossairauksissa ¹</p>	<p>抗环瓜氨酸肽抗体 ^A (抗 CCP 抗体 ^A)</p>

<p>reumatekijä (RF) (=reumafaktori)</p> <p>autovasta-aine, jota tavataan yleisesti nivelreumassa ja Sjögrenin oireyhtymässä. Voi esiintyä myös muissa taudeissa ja terveilläkin³</p>	<p>类风湿因子^A</p>
<p>C-reaktiivinen proteiini (CRP)</p> <p>maksasolujen tuottama valkuaisaine, joka on myös tulehdusarvo, jonka määrä suurenee huomattavasti monenlaisissa tulehduksissa ja kudonsvaurioissa⁵</p>	<p>C-反应蛋白^A</p>
<p>lasko</p> <p>senkka, määrätavalla mitattu punasolupatsaan kokoonpainumisen nopeus hyytymättömäksi tehdyssä verinäytteessä¹</p>	<p>红细胞沉降率^A (简称: 血沉^A)</p>
<p>tumavasta-aine</p> <p>solun tumia vastaan reagoivia vasta-aineita, joita tavataan tyypillisesti autoimmuunitaudeissa³</p>	<p>抗核抗体^B</p>
<p>seropositiivinen nivelreuma</p> <p>Yleisesti nivelreuman tyyppi, jossa potilaan veren kokeessa on todettu reumatekijä tai sitrulliniptidivasta-aineita⁷</p>	<p>血清 (学) 阳性类风湿关节炎^I</p>
<p>seronegatiivinen nivelreuma</p> <p>nivelreuman tyyppi, jossa potilaan veren verinäytteissä ei todeta reumatekijää tai sitrulliniptidivasta-aineita⁷</p>	<p>血清 (学) 阴性类风湿关节炎^A</p>
<p>reumalääkityksen turvakoe</p> <p>reumalääkitysten haittavaikutuksen takia käytettävä verikoe, johon kuuluvat täydellinen verenkuva ja maksakokeet⁶</p>	<p>风湿用药安全性血检</p>

positiivinen ennustearvo testillä todenmukaisesti sairaksi todettujen osuus kaikista testiposiitivisista ¹	阳性预测值 ^B
---	---------------------------

HOITO	治疗
ibuprofeeni eräs tulehduskipulääke ¹	布洛芬 ^B
kokonaisvaltainen hoito hoito ja kuntoutus, joita antaa moniammatillinen hoitoryhmä, jossa voi olla lääkäri, fysioterapeutti, sosiaalityöntekijä ja psykologi ^{★, 14}	多学科协作治疗 ^J
REKO-yhdistelmä (=kolmen reumalääkkeen yhdistelmä) nivelreuman potilaalle lääkehoito, johon kuuluvat metotreksaatti, sulfasalatsiini ja hydroklorokiini ⁶	类风湿关节炎三联疗法 ^K
metotreksaatti reumatautien hoidossa yleisimmin käytetty so-lunsalpaaja. ³	甲氨蝶呤 ^A
leflunomidi eräs reuman hoitoon käytettävä immuunisalpaaja ja immuunivasteen muuntaja (immuomodulaattori) ¹	来氟米特 ^A
sulfasalatsiini eräs suolistosairauksien (etenkin haavaisen paksusuolitulehduksen) ja reuman hoitoon käytettävä sulfajohdos ¹	柳氮磺吡啶 ^B
adalimumabi biologinen lääke, joka on eräs tuumorinek-roositekijä alfan estäjä, ja jota käytetään nivelreuman, selkärankareuman, psoriaasin, Crohnin taudin, haavaisen paksusuolitulehduksen ja suonikalvoston tulehduksen hoitoon ¹	阿达木单抗 ^B

<p>etanersepti</p> <p>biologinen lääke, joka on eräs tuumorinekroositekijä alfan estäjä, ja jota käytetään nivelreuman ja psoriaasin hoitoon ¹</p>	<p>依那西普^B</p>
<p>nivelen puhdistusleikkaus</p> <p>artroottisen nivelen puhdistus osteofyyteistä, irtorustoista ja kalvoista ¹</p>	<p>关节清理术^L</p>
<p>toimintaterapia</p> <p>hoitomuotoja, joissa pyritään esim. luovien toimintamuotojen ja arkipäiväisten askareiden opettelun avulla kehittämään potilaan toimintakykyä (esim. taideterapia, tanssi- ja liikuntaterapia, musiikkiterapia, askarteluterapia) ¹</p>	<p>作业疗法^D (大陆地区, 日本)</p> <p>职能治疗^O (台湾地区, 海外华人社区)</p> <p>职业治疗^P (香港地区)</p>
<p>vasta-aihe</p> <p>lääkkeen tai muun hoidon käyttöä vastaan puhuva syy ¹</p>	<p>禁忌证^B</p>
<p>remissio</p> <p>tilanne, jolloin sairaus painuu oireettomaan vaiheeseen ³</p>	<p>临床缓解^A</p>
<p>reumatologi</p> <p>reumalääkäri ¹</p>	<p>风湿免疫科医生^B</p>
<p>Tuina-hieronta</p> <p>hoitomuoto, jossa hierotaan käsin tai työkaluin potilaan kehon tietyllä alueella tai akupunktiopisteellä noudattaen perinteisen kiinanlaisen lääketieteen teoriaa ¹⁵</p>	<p>推拿^R</p>

<p>akupunktio</p> <p>hoitomuoto, jossa pistetään meridiaaneja, akupunktiopisteitä tai muita kehon kohtia erilaisilla neuloilla sekä laitetaan polttavaa ja kuivattua “artemisia argyi” (jokin kasvi) tai muita lääkkeitä kehon pinnan akupunktiopisteisiin. ¹⁵</p>	<p>针灸^R</p>
<p>kuivakuppaus</p> <p>hoitomuoto, jossa poistetaan ilmaa imukupista liekin avulla, siihen syntyy alipaine, sitten kuppi laitetaan tietyille ihon pisteille, ja siitä aiheutuu pinnallista verenpurkaamaa ¹⁵</p>	<p>拔罐疗法^R</p>

TUKI	支持
<p>lääkäriinlausunto B</p> <p>yksityiskohtainen selvitys potilaan sairaudesta, toimintakyvystä, ennusteesta ja jatkosuunnitelmasta, kuten kuntoutustarpeesta ¹⁰</p>	<p>B 类医师意见书^H</p>
<p>osasairauspäiväraha</p> <p>sairauspäiväraha, jota maksetaan vakuutetulle, joka on osa-aikaisesti töissä ja osa-aikaisesti poissa töistä sairauden takia ⁸</p>	<p>部分病假日补贴[#]</p>
<p>eläkettä saavan hoitotuki</p> <p>etuus, suunnattu henkilölle, joka on kokopäiväisesti eläkkeellä ja vammaisen tai pitkäaikaisesti sairas, helpottaakseen jokapäiväistä elämää, toimintakykyä, kuntoutusta ja hoitoa ¹¹</p>	<p>完全退休人士的残障或长期患病护理补贴[#]</p>
<p>kuntoutustuki</p> <p>määräajaksi sellaiselle henkilölle myönnetty työkyvyttömyyseläke, jonka työkyvyn arvioidaan palautuvan asianmukaisella hoidolla tai kuntoutuksella ⁸</p>	<p>暂时失能者的临时退休金[#]</p>

<p>alkuomavastuu</p> <p>kalenterivuositain lääkekustannuksista kertyvä omavastuu, jonka pitää täytyä ennen kuin vakuutettu voi saada lääkekorvausta ⁸</p>	<p>药物报销起付线 ^F</p>
<p>vuosilomavastuu</p> <p>lääkekustannusten sovittu vuosittainen yläraja, jonka ylittymisen jälkeen asiakkaan ei tarvitse itse maksaa näistä kustannuksesta kuin lääkekohtainen omavastuu ⁸</p>	<p>年度药物自付上限 [#]</p>
<p>lisäkorvaus</p> <p>sairaanhoitokorvaus, jota maksetaan, jos korvattavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden vuotuinen omavastuuosuus ylittyy ⁸</p>	<p>自付上限额满后的药物报销 [#]</p>
<p>maksusitoumus</p> <p>asiakirja, jolla palvelunjärjestäjä sitoutuu antamansa päätöksen perusteella maksamaan asiakkaalle annettavan tuotteen tai palvelun kustannukset tai osan niistä ⁸</p>	<p>支付承诺书 [#]</p>
<p>vertaistuki</p> <p>vapaaehtoinen tuki, jota vammaisten, sairauden tai trauman kokenut tai jostakin vaikeudesta kärsivä antaa samassa tilanteessa olevalle ¹</p>	<p>同伴支持 ^M</p>

SUOMENKIELISIEN TERMIEN MÄÄRITELMIEN LÄHTEET

★ Opinnäytetyön tekijät ovat itse muotoilleet määritelmän

- 1 Duodecim terveystieteen sanakirja. (i.a.). *Sanakirjat*. <https://www.terveysportti.fi/apps/sanakirjat/>
- 2 Saarelma, O. (17.3.2021). *Limapussin tulehdus (bursiitti)*. <https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00296>
- 3 Reumaliitto. (2018). *Sanakirjat*. <https://www.reumaliitto.fi/fi/reuma-aapinen/sanakirja>
- 4 Stjernberg-Salmela, S., Aspinen, S., Waris, E., Juutilainen, T., Kuuramaa, L., & Ryhänen, J. (2021). Reumapotilaan käsi- ja ranneongelmien kirurginen hoito. *Aikakauskirja DUODECIM*, 137(10), 1047–1053
<https://www.duodecimlehti.fi/duo16235>
- 5 Tunturi, S. (15.3.2021). *P-C-reaktiivinen proteiini (P-CRP)*. <https://www.terveyskirjasto.fi/snk03052>
- 6–1, 6–2 Eklund, K. (2012). *Nivelreuma*. Helsingin reumakeskus.
- 7 Julkunen, H. (2.8.2019). *Nivelreuma*. *Duodecim Terveyskirjasto*.
<https://www.terveyskirjasto.fi/dlk00051>
- 8 termipankki. (i.a.). [https://termipankki.fi/tepa/fi/sivu/aineisto tieteen termipankki](https://termipankki.fi/tepa/fi/sivu/aineisto_tieteen_termipankki)
- 9 Kotimaisten kielten keskus. (i.a.). Teoksessa *Kielitoimiston sanakirja*. Saatavilla 23.12.2021
- 10 Kela. (10.8.2021). *B-lausunto*. <https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-terveydenhuolto-laakarinlausunnot-ja-todistukset-b-lausunto>
- 11 Kela (9.1.2022) *Eläkettä saavan hoitotuki*. <https://www.kela.fi/elaketta-saavan-hoitotuki>
- 12 Kunnamo, I. (8.10.2014). Sormien nyrkistysvajakuksen tutkiminen reumapotiilaalla. <https://www.terveysportti.fi/apps/dtk/ltk/article/vid00027>
- 13 Luosujärvi, R. (2014). Nivelitulehdusoireinen potilas: tyyppioireita ja löydöksiä. *Aikakauskirja DUODECIM*, 130(18), 1879–82
- 14 Martio, J., Karjalainen, A., Kauppi, M., Kukkurainen, M., & Kyngäs, H. (toim.) (2007). *Reuma*. Kustannus Oy Duodecim.
- 15 术语在线. (i.a.). <https://www.termonline.cn/index>

KIINANKIELISEN VASTEIDEN LÄHTEET

Opinnäytetyön tekijät ovat itse kääntäneet termin

A 倪立青. (toim.). (2021) *类风湿关节炎* (3. uud.p.). 中国医药科技出版社

B 张剑勇, 李博 & 罗新乐. (toim.). (2021) *类风湿关节炎患者教育与就医指南*. 华夏出版社

C 钱先&陈剑梅. (toim.). (2018) *类风湿关节炎*. 人民卫生出版社

D 术语在线. (i.a.). <https://www.termonline.cn/index>

E 张娜 & 杨建新.(2012). 《类风湿关节炎患者合并混合感染致颌面间隙脓肿、上颌窦炎的护理》. 《中华护理杂志》, 47(8).

<https://www.wenkuxiazai.com/doc/4c480733dd36a32d7275810f.html>

F 中国医疗保障. 广东省医疗保障局. 问: 如何计算医保报销金额?

http://hsa.gd.gov.cn/dawenku/sybx/content/post_3134915.html

G 杨明, 张殿英, 付中国, 陈建海, 王天兵, 芦浩 & 姜保国. (2012). 《开放肘关节松解术治疗 17 例肘关节僵硬患者》. 《北京大学学报》,44(06), 870–873.

H. 人社通. (28.2.2020). 青岛市医保医师意见书.doc <https://m12333.cn/download/smdi.html>

I 李宝贞, 莫汉有, 石宇红 & 许佳. (2016). 《修订分类标准诊断血清学阴性与阳性类风湿关节炎临床特征的比较》. 《东南大学学报: 医学版》, (05), 664–669.

J 周新尧, 张柔曼 & 姜泉.(2017). 《多学科协作治疗类风湿关节炎现状及思考》. 《世界中西医结合杂志》.12(06). 885–888

K 耿旭强, 吴歆 & 徐沪济.(2021). 《B 细胞参与类风湿关节炎发病机制的研究进展》. 《第二军医大学学报》. 42(3), 308–313.

<http://html.rhhz.net/dejydxxb/html/2021/3/20201524.htm>

L 韩建建, 徐鹏, 韩礼纲 & 于德洋. (2021). 《关节镜清理术联合透明质酸钠对膝骨关节炎病人关节液细胞间黏附分子-1、白细胞介素-6 的影响》. 《蚌埠医学院学报》 46(2).222–225.

- M 孙琪钰, 王怡, 杜羿霏 & 钟月欢. (2021). 《延续护理在 ICU 出院患者中应用的范围综述》 [兰州大学护理学院].
- N 李拥军 (2017). 简明类风湿关节炎手册. 广东科技出版社
- O 亚洲大学. (i.a.). 职能治疗学系. Saatavilla 12.1.2022
https://ot.asia.edu.tw/zh_cn/brief
- P 香港职业治疗学会. (i.a.). 职业治疗. Saatavilla 12.1.2022
<https://hkota.org.hk/cht/home>
- Q 郭会卿.(3.5.2017).类风湿关节炎的临床表现有哪些? 好大夫在线.
<https://www.haodf.com/neirong/wenzhang/5213358090.html>
- R 何羿婷. (toimi.). (2015). 类风湿关节炎及强直性脊柱炎中西医诊治. 人民卫生出版社.

LIITE 2. Nivelreumaan liittyvä sanasto suomi–kiina

aamujäykkyys	晨僵
adalimumabi	阿达木单抗
akupunktio	针灸
alkuomavastuu	药物报销起付线
atlantoaksiaalinen subluksaatio (AAS)	寰枢椎半脱位
autoimmuunitauti (=autoimmuunisairaus)	自身免疫性疾病
Bakerin kysta	腘窝囊肿 (贝克囊肿)
C-reaktiivinen proteiini (CRP)	C-反应蛋白
eläkettä saavan hoitotuki	完全退休人士的残障或长期患病护理补贴
eroosio (=luusyöpymä)	骨侵蚀
etanersepti	依那西普
hyppyreuma	反复型风湿症
ibuprofeeni	布洛芬
joutsenkaulavirheasento (=joutsenkauladeformiteetti, =joutsenkauladeformaatio)	“天鹅颈”样畸形

kalkkikato	骨质脱钙
kokonaisvaltainen hoito	多学科协作治疗
koukistusvajaus	屈曲受限
kuivakuppaus	拔罐疗法
kuntoutustuki	暂时失能者的临时退休金
lasko	红细胞沉降率 (简称：血沉)
leflunomidi	来氟米特
limapussi (=bursa)	滑膜囊
lisäkorvaus	自付上限额满后的药物报销
lääkärinlausunto B	B 类医师意见书
maksusitoumus	支付承诺书
metotreksaatti	甲氨蝶呤
napinläpiepämuotoisuus (=napinläpideformiteetti, =napinläpideformaatio)	“纽扣花”样畸形
nivelen puhdistusleikkaus	关节清理术
nivelkalvo (=nivelvoidekalvo)	关节滑膜
nivelkapseli	关节囊

nivelneste (=nivelvoide)	关节滑液
nivelontelo	关节腔
nivelpinta	关节面
nivelrako (=nivelväli)	关节间隙
nivelreuma	类风湿关节炎
nivelrusto	关节软骨
nyrkistysvajaus	握拳困难
ojennusvajaus	伸直受限
osasairauspäiväraha	部分病假日补贴
osteoporoosi	骨质疏松
positiivinen ennustearvo	阳性预测值
ranteen radiaalideviaatio	腕关节桡侧偏斜
REKO-yhdistelmä (=kolmen reumalääkkeen yhdistelmä)	类风湿关节炎三联疗法
remissio	临床缓解
reumakyhmy	类风湿结节
reumalääkityksen turvakoe	风湿用药安全性血检
reumatekijä (RF)	类风湿因子

(=reumafaktori)	
reumatologi	风湿免疫科医生
sekundaarinen Sjögrenin oireyhtymä	继发性干燥综合征
seronegatiivinen nivelreuma	血清(学)阴性类风湿关节炎
seroposiivinen nivelreuma	血清(学)阳性类风湿关节炎
sitrulliinipeptidivasta-aine (S- CCPAb)	抗环瓜氨酸肽抗体 (抗 CCP 抗体)
sormen keskinivel	近端指间关节
sormen kärkinivel	远端指间关节
sormen tyvinivel	掌指关节
sormien ulnaarideviaatio	手指尺侧偏斜 (掌指关节尺侧偏斜)
subkondraaliluu (=rustonalainen luu)	软骨下骨
sukkulamainen turvotus	梭形肿胀
sulfasalatsiini	柳氮磺吡啶
taudin kulku	病程

toimintaterapia	作业疗法 (大陆地区, 日本) 职能治疗 (台湾地区, 海外华人社区) 职业治疗 (香港地区)
tuina-hieronta	推拿
tulehduspesäke	感染病灶
tumavasta-aine	抗核抗体
varpaan keskinivel	近端趾间关节
varpaan kärkinivel	远端趾间关节
varpaan tyvinivel	跖趾关节
vasta-aihe	禁忌证
vertaistuki	同伴支持
vuosiomavastuu (=lääkekatto)	年度药物自付上限